

308471

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 2,

జేన్ పట్టణము 1915 సం॥ మే నెల 12 వ తేది బుధవారము

No. 36

సంపుటము. 2.

రాక్షస నామ సంవత్సర అధిక వైశాఖ మాస చతుర్థి ౧౪.

నంచిక 3౬

యుద్ధము !!!

పటములు.

యుద్ధపుటలు 12 పుటలుగల ఒక సాగము ప్రకటన. ప్రతిపుట 20 X 15 అంగుళముల ప్రమాణ గలిగిన పట్టమైన కాగితముపై ముద్రింపబడియున్నది.

ఈ పటములలో యుద్ధపువేడుకలు, ఆకాశయంత్రయుద్ధములు, నావికాయుద్ధములు, వాయువిమానతంత్రములున్నవి. ఇంగ్లండు, ఫ్రాంసు, రషియా, జర్మనీ, అస్ట్రీయాదేశములలోని వేడుకలున్నవి. బాల్కన్ ద్వీపము, బెల్జియముదేశపు రాజుగారున్న, ఫ్రాంసుదేశపు ప్రెసిడెంటుగారున్న, జర్మనీదేశపు కేయిసరుగారున్న పుస్తకములు చేరియున్నవి.

పటములుగల ప్రతిపుస్తకముతోకూడ, ప్రతిపటముగూర్చిన వివరము అరగము, తెలుగు, కన్నడ భాషలలో వ్రాయబడియున్నది.

ఈ పుస్తకము మిక్కిలి చక్కగా ముద్రింపబడియున్నది. మరయు అందరికీ ఇంపునుపుట్టించి, యేగృహమునైన ఆలంకారమును కలిగించును.

తగినన్ని పుస్తకములే అచ్చుకేయబడియున్నవి. అవిభక్తులకామునుపే మీ ధర్మాస్తులను పంపుడి.

ఒక్కొక్కదానివలె రూ. 1 0 0. పి. పి. పోస్టువ్యారూ. 1 4 0.

మెతాడిస్టు పబ్లిషింగ్ హౌస్, 19 మచ్రంట్ రోడ్డు, మదరాసు.

యుద్ధచరిత్రము

సంవత్సరాదినంచిక!

సంవత్సరాదినంచిక!

ఆంధ్రపత్రికయొక్క సంవత్సరాదినంచిక సిద్ధమగుచున్నది ఆసంచికయందు విద్యావంతులైన యాంధ్రమహాజనులచే వ్రాయబడిన నిర్బంధ వైఖ్యసేవ, ప్రాచీనతీతి, దేశ చరిత్ర, నవలలు, సంగీతము, సంస్కరణము, సీనజాత్యుద్ధరణము, యోగనిద్ర, భీరాధాన, మహమ్మదు, ఈశ్వరమోక్షముల, రణగీతిములు మొదలగు వివిధములైన వ్యాసములును, ఆంధ్రమహాజనుల చిత్రకటములును పూర్వమునలే ప్రచురింపబడుచుండుటయొక్క నిపుడు లోకము నంతయును కలవరింపచుచున్న మహాసాగ్రామచరిత్రము సయిత మీక్రిందివిషయములతో ముద్రింపబడుచున్నది:-

1. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, టర్కీ, ఇంగ్లండు, అస్ట్రీయా, తుర్కీ మొదలగు రాజ్యముల చరిత్రములు పటములు; 2. యుద్ధములను బ్రశ్నోత్తకారణములు పోత్తకారణములు; 3. యుద్ధవ్యూహములు, వాటిపటములు; 4. భిన్న రాజ్యముల సైన్యబలము, నౌకాబలము, విమానబలము వాటిపటములు; 5. దుర్గముల నిర్మాణము వాటిపటములు; 6. నానారాజ్యముల సైన్యముల ఫిరంగుల పటములు; 7. రాజుల సేనాధ్యక్షుల మంత్రుల నౌకాధ్యక్షుల పటములు; 8. యుద్ధవేదేశముల యుద్ధసామగ్గుల పటములు; 9. యుద్ధమునకు సంబంధించిన వివిధవిషయములను వెలుపు 400 పటములు దీనియందు భాగమగుచుండి యాంధ్రప్రచురణములందఱువూర్కముగ నుండిగలరు. పెద్దయొక్కతీయందు 300 పుటలకు మించియుండును. రాక్షసనామ సంవత్సర పంచాంగము రంగులపటములు క్రిశ్టేషులైన లోకమాన్య గోపాలకృష్ణ గోఖలేగారి రంగులపటమును చేర్చబడియున్నది. ఇంత వ్యయముచేసి ముద్రింపబడినను,

ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	వెల	0	8	0
" అగ్గసంవత్సర "	"	0	12	0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర దినపత్రిక కిమాసముల చందాదారులకు	"	1	0	0
ఇతరులకు	"	2	0	0

పోస్టువ్యయము చేరుగ నమూనాచేయబడును.

యుద్ధచరిత్రసంచికను బహుముఖముగా రివ్యూచేయబడును (చందాదారులును కానివారును) దర్శనమును బంపుకొనుట యుచితము. ఆలస్యమైన యాశాభంగము కలుగ వచ్చును.

దిన వారపత్రిక చందాదారులకు తగినన్ని ప్రతులుమాత్రము ముద్రింపబడుచున్నది.

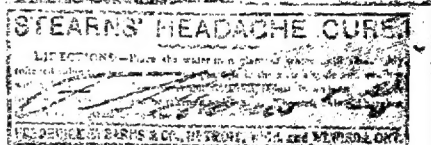
ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, తంబుశెట్టిపేటి, మద్రాసు.

‘కాస్టరి’

అనునీబిల్ కవావధమున అపష్టదశ్యము, పుచ్చుకొనుచుండు వేని నీకంతయో సంశయమును గలిగించును.

అది అతిరుచ్య మునుదీయు, ఆరోగ్య వాయకము నదియు, వ్యాధి రహితమునదియు నయ్యున్నది.

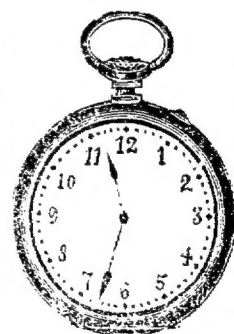

For more than quarter of a century Stearns' Headache Cure has been the favorite remedy for headache and neuralgia. Tasteless - certain and easy to take.

USED WHEREVER HEADACHE

నూతనముగా వచ్చి యున్నది.

డిట్ ఆల్ వాచ్.

ప్రసిద్ధమైన యింగ్లీష్ మార్కులలో చేరుపొందిన వరుసనతో చేయబడినది. తలమీదుననే ధీమకుడా తన్నది. బహుమందరమైనది. మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. దాని కారణముచేతనే యేబహుమతములేదు. బహుమతములు కన్నా పెడియారమయొక్క పనిచూచి సంతోషించండి.

సుందరమైన వాచి గొలుసు లేక సుందరమైన వాచి పెట్టెసమేతము వెల రు. 2-12 0 మాత్రము.

బి. ఆరు. పెంకటరమణ

అండ్ కంపెనీ,

నెం. 7. కోపే నెంకటాచలయ్యో సందు, మద్రాసు.

ప్రపంచ చరిత్ర.

ఇది 6వ భాగము సంచికలు మొదలైనవి.

ఇందన్ని దేశముల చరిత్రయు సులభముగా భాషలో తెలిస పటములతో కథలవలెనాతి మగును. చందాపద్ధతి సంవత్సరమునకు రమారమి 600 పుటలు 6 సంచికలు, చందా రు. 2-0-0. (పోస్టేజితో సహా) ప్రవేశము చేయును. సంవత్సరముచందా ముందుగ స్వీకరింపబడును.

వలదుంబాదు:- గా. హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. పి. చింతాడిపేట, మదరాసు అని ప్రాయము.

కూడి, గోగునార, ఈవరిశ్రమలకు విమ్మట చక్కెర
ముఖ్యమైనది. లోకమునం దితరదేశములకన్న నిండియాలోనే
చెఱువచక్కెర యెక్కువగ చేయుచున్నది. ప్రతిసంవత్స
రము రహదారి 85 లక్షల ఎకరముల ప్రదేశ
మున చెఱువ పైతెచ్చెట్టుచున్నది; 86 లక్షల
టన్నుల చక్కెర చేయుచున్నది. 1913-14-వ-సంవత్సర
మున మనదేశమున దిగుమతిచేయుటచేన చక్కెర (వీట్ చక్కె
రయు, చెఱువచక్కెరయు కలిసి) 160 లక్షల హెడ్రెడ్వాయి
టులు; విలన 14 కోట్ల 95 లక్షల రూపాయలు. ఇందులో
గాపానుండిమాత్రము 115 లక్షల హెడ్రెడ్వాయిటుల దిగు
మతి కావడము; దానివిలువ రహదారి 11 కోట్లు, అవగా
మొత్తముమాత్రము మాటికి 72.5 వంతులు. చెన్న ఫురిలో మాత్ర
ము 74½ లక్ష హెడ్రెడ్వాయిటుల చక్కెర దిగుమతి యా
యెను; దీని విలువ 68 లక్షలు. ఇండియాదేశము తనకు గావలసిన
సంత పరిమాణము పూను, నిలర చక్కెరతో లోకమున కంత
దను గావలసిన పరిమాణమునం దిందుమించు అర్థభాగమును
గుర్తుచేయుగలంతటి సిలిలో నుండిన రోజులుండెను.

తృ తీ యాంధ్ర మహా జన సభ

ఈ దినము విశాఖపట్టణములో సమావేశమగుట

సభాధ్యక్షుల ఉపన్యాసము.

పోదరిపోదరిగూర, నువ్వను నూపమెత్తిన గూర్గోర్గోర్గూరును నువ్వెప్పుడు యానోప్పు నీగొప్ప సభాకూటమునం దానుగ్రహమయ గొలువనచ్చిన తిరునందలీ నొక్కచోటఁ జూడఁగంటి. మఱి తిరుక్కరఁ గంగొట్టి కావ్యవిర్రాచిమహారా! మఱునందగరి ఈసమయమున దనుతోఁ గూడిన తమ బహుమానదృష్టి నానైఁ గ్రమ్మె. కదా గృతజ్ఞుడనై త్రికరణకుడి గాఁ జేమోక్షుచున్నాను. చిత్తగింపుడు. తెలుగు దేశమునఁ బెద్దలు నాకంటె శ్రేష్ఠులును శ్రేష్ఠులును విజ్ఞానవృద్ధులు జితపదిన రాజ్యతంత్ర వికారములు, దేశసేవయును దీక్షింపించి వారెంతో విజయముచేసియుండియు నీమాన నీయ పీఠమునంద నను నిలుమిందుచున్నారు. ఆహ్వానసభాధ్యక్ష! దాదాపు పాతికవంద సంవత్సరములక్రింద దామును నేనును చెన్నైపురి గాజీకు కళాశాలయందు శాస్త్రప్రవీక్షులకుఁ జదువుచు మాతృభాషాభిమాన మంకురింప నాంధ్రభాషాభివర్ధన సమాజసభ్యులమై పరస్పరము ప్రభుపరిచితి సంపాదించిన యాదిత్యప్రాచువునాఁడు ఆంధ్రోద్యమము సాధించునపాయముల నాలోచింప శీఘ్రమునభయము నామావ్యవసభాధ్యక్షులుగను నేనాహూత సభాధ్యక్షుడఁగ నుండఁగలిగియుండునని నేనూహించియుండవలె. ఈ యదృష్టమునకు సభ్యుల బహుమానదృష్టియేకదా కారణము. “పరగుణ పరమాణూక ప్యతీకృత్యిత్వం స్వగుణవిక సంతస్పతిసంతః కిలాంతః” పెద్దలు తమ మేలిగీనముల గుంభనమచేసి యెల్లపుడును నెరవారి గుఱుముల వని యెంత కొలచివాటిచే నను గొండంతఁ జేయుచుండురు. వారెంతటివాలో యని యొకకవి ప్రస్తావించియున్నాడు. పరపక్షమునఁ దమకు బహుమానదృష్టి యుండునని స్వభావమెకాని, యున్నది యున్నట్లు చూచిన పక్షమున నన్ను సభాధ్యక్షునిగ నెన్నికొనియుండనని దృఢముగా జెప్పఁగలము.

మహాసభలయంద గ్రామసభాపత్యము వహించి యలవాటుపడిన వాడనుగాను; రాజ్యతంత్ర కన్యవోదములఁ బ్రకృతి మము చాలకు. సహారంజమునఁ బ్రసంగముజేసి సభ్యుల మెప్పుడ సర్వక వాగ్దాటి తిరుగ. అందులో మాట్లాడునది దక్షిణాదితఱున. అటునా సర్వశక్తిని నన్నితమయాజ్య శిరసా వహించుచుండున్నాను. మఱి తమ యాజ్ఞాబలమునకును సభాకార్యములు నిర్వహించుగా నెఱవేఱఁగలవని తలంచుచున్నాను.

సభ్యులారా! చేనంతరములందు నెట్లో మన దేశమందు నట్లే రాజ్యతంత్ర కన్యవోదముమై కక్షివాదములు కలవు. ఏకక్షివాదములను గాని యనువాదముచేయక యాంధ్రోద్యమమున గుఱించి నాకుఁ దోచినదానిని దిన్నగ విన్నవించెద. నాయభిప్రాయము కక్షివాదలకందటికి సున్నకముగాక యుండవచ్చు. మఱి యాగ్రహపాత్రమైననుగానమ్మ. అయిన యేనామకేదీహాసః ప్రభయంశ్యాజ్ఞాం గానంతు తేకపతితాన్ ప్రతివైషమ్యత్వః ఉత్పత్త్యైతేమమకు కోపిషమాకథర్మా కాలోహ్యజం నికధి ద్విపులాచపుష్పి”

“ఎవ్వరైన నన్ను నిందించి నిందింతురుగాక వారేదని తెలిసినవారె, కాని నాయతనము మాత్రము వారికొఱకుఁగాదు. పుడమి విపులముగాను గలము కడలేదిగా నుండుట కలన నెవ్వడేని నకువోలి రలంచువాఁడు కలుగఁగలడు” అని భవభూతి చెప్పిన యథ్యమును గ్రహించి నాయభిప్రాయమును నిశ్చయముగా నిశేషించెద.

సభ్యులారా! మనమాంధ్రులము. ఆంధ్రులమనియహ్మం గుంచుదుము. అయినను మనము భారతీయులముకామా, భారతీయులమే, భారతీయులలో నాంధ్రులము. మఱియు భారతీయరాజ్య మాండ్లయసామ్రాజ్య పాలితమగుటవలన మనమాండ్లయ సామ్రాజ్యమున భారతీయులలో నాంధ్రులము. కావున మనయ్యద్యమము ఆంధ్రోద్యమము. ఆండ్లయ సామ్రాజ్యమునకుఁ గాని భారతీయసామ్రాజ్యమునకుఁగాని వానికదముగా నుండఁగలదు.

మన భాగ్యవశమున భరతఖండము, హైందవదేశ ముండ్లయ సామ్రాజ్యపాలితమై క్రమక్రమముగాఁ బాగుపడుచున్నది. ఇందుమించుగా నూటయేండు సంవత్సరముల క్రింద, నింగిషువోదనము నాటుకొనటకుఁబూర్వము దేశమంతయు సంతృప్తిద్రుమలతో నెంతటికాకుపడియుండినదియుఁ దెలిసియే

యున్నది. అప్పటి యనాజకము, అప్పటి ఆజ్ఞానాంధకారము అప్పటి యనానోగ్యము, అప్పటి యేమోపద్రవములు, అప్పటి జారవోదభయములు, అప్పటి భూకంఠద్రుమములు దలఁచిన మాత్రమున గుండెలవిరును. ఆండ్లయపరిపాలనమునఁ గనా భారతీయజనసామ్రాజ్యమునం దజ్ఞానాంధకారముపడెరి నాగరకత వృద్ధియగుచున్నది. ఆండ్లయపాలనమునఁగదా సర్వభారతీయులయందు ఆధర్మరాజురాజనూమునుండట్లు, ఆయనోకురి సామ్రాజ్యమునందట్లు, అంతకును మిగులఁ బరస్పరప్రభుత్వ సంబంధముకలిగి యేకజాతీయతయంకురించుచున్నది. ఆండ్లయ పాలనమునఁగదా భారతీయులు స్వాతంత్ర్యప్రియులై స్వాతంత్ర్యార్హులై వసతిసీమల స్వరాజ్యమువోలిన స్వరాజ్యమునభవింప ముంకంజవేయుచున్నారు. ధర్మము తప్పని యాండ్లయప్రభుత్వము సకాలమున నట్టిస్వరాజ్యమును మోదవులకు దయచేయునకుటకు సందేహములేదు. అట్టియాండ్లయ సామ్రాజ్యవిషయమై మ ము రాజభక్తిని, గృతజ్ఞతను, విశ్వాసమును, ననరాగమును మాటులుమాత్రమునఁగాక యనస్థించి యగపఱచ ననికాశము కలిగియున్నది. ఆండ్లయ లంతిరాజీయ ధర్మము ననుసరించి స్వల్పరాజ్యముల స్వాతంత్ర్యము స్థాపింపఁ, దమమిత్రముండలెం గలసి, యా యాచూములేని విపరీతి బుద్ధులు, ఆరాక్షససమానులు, జర్మములు మున్నగువారితోఁ బోరుచున్నారు. “రామరావణయోధ్యుద్ధం రామరావణయోధి” యనునట్లు ఈపోరుకడియె సాటియె యున్నది. ఈ మహాసంగ్రామమునమున నుభయపక్షములవారు వారివారి యానచ్చక్రి వినియోగించుచున్నారు. ఎట్టకేలకు విజయలక్ష్మి మిల్లెమండలి శిక్షణునకుట నిస్సంశయము. “ధర్మ మెచ్చట నో జనుచుచ్చట” ననునది ముద్రసీదమే. అయి నీసంగ్రామ సుదర్శముఁ సామ్రాజ్యమున కుపరాజ్యములు నాయముచే యునది న్యాయమైయున్నది. కాదా, న్యాయేంద్ర, ఆప్రేలియో మొదలగు వసతిసీమలు తమకను నేనాసామగ్నిల కలయునంతవరకు నాండ్లయ ప్రభుత్వమునకుఁ వైకసముచేసి, కృతజ్ఞతకాంచియున్నది. భారతీయులు నిసహాయకార్యమును భాగించుకొని వాగ్యులై యున్నారు. భారతీయప్రభుత్వ మియంతయును నమనించి శత్రుంజయముల మైకన్యందముల రణరంగమునకుఁ బంపియొచ్చుది. భరతఖండమున రక్షితరాజులు ఆభాగోపాలముగ జనసామ్రాజ్యము వారివారికి దగిల్లుతోడ్పడుచున్నాడు. ప్రతిరాష్ట్రము, ప్రతిమండలము, ప్రతి గ్రామము, సంగ్రామముల నెర్పఱచి చేతనైక చేయుచున్నది. ఈ విషయమున నాంధ్రీయందలము లెంతయు ధాన్యశ్రుతిగఁ జగిర ర్థించుచున్నయది. సంగ్రామ సహాయమునకై దిగ్విమలమృతో నాంధ్రీయసాటిలేని యాదార్యము న్నాహూతాత్రి మగుచున్నది. సామ్రాజ్య సందర్శన మాంధ్రీయములలో మొదటిదని యాంధ్రీయ యభిప్రాయమునకుటకు సందియునులేదు. అందునై యాంధ్రీయ ప్రకృతము మాత్రమేకాక యనశ్యమైనం దమశరీరముల నైతము సమర్పించురు. అయినఁ జెప్పికొనుటకు నిగ్గుగుచున్నది. తెలుగువారు నేనలొఁ జేర్చదగరట. ఇట్లు యిటీవలవరకు బ్రిటీషుసేనాధిపతులు తీగ్గాంచుచుండిరి. తగ్గునొకలను జూచిచేసిన యాతీర్వాసమే తగదు. ముమ్మాటికి దగదు.

భరతఖండ హృదయప్రాచుమైన యాప్రాచీనాంధ్రీ రాజ్యమును ఆకాకతీయ రాజ్యమును, ఆనాగుకృత ప్రభుత్వమును ఆమఱనఁజాలని విజయనగరసామ్రాజ్యమును, ఆనాయక సంస్థానములను, ఆవెల్మవోరతనమును ఆరెడ్డ యేలవడిని స్థాపించి తమ “కృపాణపటుశక్తి” మయము శాత్రుముగఁ బాలించిన యాహాంధ్రీయ సంతతి నైకమునకుఁ బరికిరదట. ఆ రాయగ్రామణి కృష్ణజేరాయఁడు నియమింపఁ దమదెబ్బ కడ్డములేయట్లు దిగ్విజయము చేసిన యాతెలుగు వీరుల బిడ్డలు నేనలొఁ జేర్చదగరట. బొబ్బిలిమట్టడిలో బూసికెగండె చెదరునట్లు ఆధర్మపాలి కడనవివోదమును జూపిన కోటకుఁ దగు కోరనింగముల కొదవలు నైకొద్యోగమున కొదవరట. అపభ్రాతీ యంతకంటె మఱియేమికావలయు, “సంభావితగ్నాకీర్తిరగ్రజాదతివ్యతే” అపభ్రాతీకంటె సేరుగలవానికిఁ బాత్రమేలు. ఈమపభ్రాతీని బాప నాంధ్రీ రాజ్యతంత్ర వికారదులలో భీష్మపౌత్రములయిన న్యాపతి సుబ్బారావు పంతులుగారు భారతీయ సామ్రాజ్యసభ నలంకరించియుండఁ బ్రయత్నముచేసి యుండిరి. ఆసభలొఁ జేసిన

తీసువారే నేను నీవిషయమై చెప్పికొనియుంటి ప్రకృత మాంధ్రీయను నేనలొఁ జేర్చకొనవచ్చునని ప్రభుత్వమునాఁ యాజ్ఞ మొనరి పదియే సమయము.

తాత్రేయముల యాంధ్రీయమునాఁ! యిదియే సమయము. ఇంగ్లీషువారు ధన్యులునునలంచి యాధ్యమచేయుచున్నవారు. సామ్రాజ్యసేనలొఁజేఁ జెరివీరిల బహుమట్టు కంటె నేరేమిమేలు. సమయమున మాటులకుదలేరి స్వల్పమే కలుగును గెలుకులేరి శాకెనుభముల ననుభవింపఁగలరా. “ధర్మాధ్వి యథాధ్వి”యోగ్యతే త్త్రైయస్య నదిద్యతే చాతోవాచా”ధ్విసీస్వర్గం శీర్వావా మాక్ష సేమహీ” అనుభగవద్వాక్యముల స్మరింపుడు. సాచీవాంధ్రుల పరాక్రమమును బాటించుడు. ఆత్మనాగనమునఁ గాపాడుడు. ఆంధ్రీయకుఁ గారణము లేకయేకలిగిన కళంకమును గడిగి నుడు. మియుత్సాహము, మిహానుషము, మిసత్వము, తెలుగుదేశమునకుఁ చేపప్రభావితఁ గలుఁజేయు భారతీయుడొత్తరామఁడు, ఆంగ్లాప్రసాదు సహోదరుడేకదా. మనలో గోదాదేవిసావలు కృష్ణప్రసాదులశేరాశీలేరెండు. నేనలొఁ జేరుడు. విజయములు విజ్ఞోయా బిరుదు స్వీకరింపుడు.

ఆంధ్రీయ స్వయంయోధులము ప్రభుత్వ సందర్శనము చేయఁదగుదురని యంత్రము సముఖోద్యోగమునకుఁ దగుదురని యనిపించునఁడు కాననీర్వాణభలు, జాతీయ మహాసభలు, ఆంధ్రీయమహాసభలు, వారు వారుమాటలలో వారివాగ్విత్వముతోఁ జేయఁజాలని యది, మిగు మిశ్రావ్యపరాక్రమముల నాచరించి చేయఁగలరు. ఆంధ్రీయమహాసభల చేపప్రభావము మాచేతిలో నున్నవి. రాష్ట్రగౌరవమును గాపాడుడు. దేశగౌరవమును గాపాడుడు. సామ్రాజ్యగౌరవమును గాపాడుడు. ఆరాజ్యతంత్ర శక్తి, ఆదేశభక్తుడు, ఆస్వాత్మాగి ఆకర్మయోగి, యాముషి, యెవ్వఁజీవితము దేశభక్తుల కాదర్శమై యున్నదో యెవ్వఁడుకాల మరణము చేకమునంత దుఃఖము ద్రుమన ముంచెనో యట్టిగోభతీ మహాసభాపుడు. యందలింది నట్లు మన రాజ్యతంత్రవేరులు చేయఁ జాల నిది మన సమునిఃపీరులు చేయఁగలనట్లు సందేహములేదు. బహుకాలముగ మనమాండ్లయ ప్రభుత్వ పాలితులయ్యు మన విషయమై ప్రభుత్వమునాను నుముఖులై యుండిన వింతకదకు సామ్రాజ్యముగా మనలో నెవరుగాని యెంతరాజభక్తిగలవారు గాని వారి పరంపర యెంత పౌరుషవంశమై యుండినగాని స్వయంయోధులునఁగాని యుత్తమ వైవిధ్యోగ్యులునఁగాని యుండుట కనకాశములేక యున్నాను. కానినిర్వాసభ్యులెన్నియో పర్యాయములు మొఱపెట్టుకొని యుండినను పర్యవసామింతకరకు నేరలేదు. పౌరుషవంతులగు నాంధ్రయున జవలా! రంకు ముంచుకుండి. కణరంగమున ప్రవేశింపుడు. ఆకృష్ణదేశగాయని ఆబొచ్చిలి వీరలకు వలచి శిరస్సు ముఖమున తాత్రము నఁబఱచి కాశ్యత కీర్తి సంపాదించుడు. సామ్రాజ్యమును మెప్పించి భారతీయులు స్వయంయోధులై యుండ, మత్తయ నైవికోద్యోగులు యుండుండ కలముఁ గొనుడి.

సభ్యులారా! భారతీయుల కాండ్లయ ప్రభుత్వమునవసతి సీమల రాజ్యమువోలిన స్వరాజ్యమును సకాలమున దయచేతురని ప్రస్తావించియుంటి. తప్పక దయచేతురు. మన రాజ ప్రతినిధియగు మాడ్లంజి పృథువు భారతీయుల తేమముకొఁ ప్రభుత్వము నడిపించుచున్నాడు ఆయన తమకెన్ని కృత్యములు వచ్చిననుఁ ప్రైస్తువుఁబోలి యొప్పుకొని భారతీయభక్తి కధ్వంపఁ బ్రయత్నిము పూరియున్నాడు. వాఁ రాజ్యప్రతినిధిత్వమును మఱికొంతకాలము జరుగునని హైందవదేశములొఁ బ్రజలకుఁ ప్రభుత్వమునకుఁ బరస్పరమురాగము వృద్ధిమై భారతీయుల సీతి మేలగుటచే గాక పృథుత్వము జలపడును. కావున మాడ్లంజిపృథువు రాజప్రతినిధిత్వము మఱి కొంతకాలమువరకు జరుగు నేర్పాటు జేయించ మహోనుజఁజెందిన మన రాజచక్రవర్తిని బార్ధింపవని మన కపేక్షిణీయును. సభ్యులారా! స్వరాజ్యప్రాప్తి భారతీయాదగ్గమై యున్నది. సంఘసీతి చక్రబడినఁగాని స్వరాజ్యము కటస్థింపదు. కావున భారతీయులు తమ సాఘికి సీతి త్వరలొఁ జక్రబడుకొనవలయు. ప్రకృతము మనసంఘసీతి యెట్లున్నది? రాజయన్యవోరములఁ జచ్చించువారి యభిప్రము ననుసరింపని నాస్రవాంశముల మఱుంగువఱచి ప్రయోజనములేదు. విషము చేరుగా నున్నను జెప్పియే తీరవలయు.

భారతీయ జనసామ్రాజ్యసీతి యెట్లున్నది? హైందవ జనసామ్రాజ్యమున మతహిత్వప్రై ప్రయత్నములయిన స్వ్యాములు, స్వాతిశయభావములు, మత్తమాధమ భారతీయములు, వంశపరంపరాగతములై సంఘభావమునకుఁ బ్రతిబంధకములై యున్నవి. హైందవ గృభావము సామ్రాజ్యముగా మారునం

విద్యనులేనిది సుఖమునుకలదు బ్రతిబంధమును యుగం విద్యావిశేషములను క్రమక్రమముగా తొలగించబడుచున్నది. ప్రకృతియు బాహ్యమైనది నెంతయు నెక్కువమంది నిరక్షర కుటుంబ నిర్మితములనున్నది. అట్టివారికి స్వరాజ్యమున నొక్కటియే పురాణమున నొక్కటియే. వారిసామర్యమే వారికి స్వరాజ్యము. మన స్వారాజ్యము సయితము గలి జనసంఖ్య ప్రకారము సర్వభారతీయులలో నక్షరాస్యులు మాటికాదుగలవలె తప్పక అనగా నూరిగొలదికి దొంబది నలుగురుకంటె నెక్కువజనము చరమము వ్రాయును రాని వారు. హిందూదేశమున విద్యారంతుల సంఖ్య తక్కినదేశముల విద్యారంతుల గుంపులతో బోల్చి చూచిన మిక్కిలి హిందూ గానున్నది. ఇది యంతయు చింతింపదగినది. అన్ని యనర్థములకు నగజయే జన్మభూమి అన్ని యపాయములకు బాహరత్వమే కావణము ఈయవిద్య యాపానుత్వము నెట్లు మాన్వనకు? విద్యావ్యాప్తియే దీని మార్పు దివ్యావధులు. విద బాధితులన్నిటి విభాగములు మొదలయిండు నిండినాజేయ విద్యాభివృద్ధికి చెప్పువిధములు గలవు. వ్యక్తిభేదము బలాచారములు కృత్రిమములు కొంతవరకు విద్యాభివృద్ధి కొంతవరకునున్నవి. శ్రీవిద్య చెఱువలె శ్రీవిద్యా ప్రయోగంకి అడువారి చదువు ప్రపంచమునకే పంచవ్యయము గలిగించునట. శూద్రులకు జన్మ కుండలట. దీర్ఘశృంగ మనద్యాహం శూద్రమత్తరసంయుక్తం, దూరతః పరిశ్రమే అనగా పాదపుకొమ్మలయారబోతుక, జడవు కొనిన నాలవజాతివారిని, (చూచిన) దూరమునుండియే తొలగి పొమ్మ అని దున్నీతులను బోధించు పురాణవాక్యములు కూడ గొన్నియున్నవి. శ్రీశూద్రులకే విద్యకూడక పోయిన నిన్ను జాతుల మాలమాదిగల విద్యకై యెచ్చట కేగవలయు? పొలునుడున్న కొనువారికి గూలివారికేసికొనువారికి విద్య కొరగాదట ఇది యొక దుర్మార్గము. దీనికి యుత్తరముకూడ ఈవృత్తుల జీవించువారు విద్యారంతులగుదురేని మరియొక వృత్తులలో నెవరు ప్రవర్తించురని యడుగుచున్నాడు. చదువు కొని యావృత్తులలో ప్రవర్తించునాడను. కాబోలు దేశాంతరములలో నట్టి వృత్తులుగల వారు విద్యాభ్యాసముచేసి చెడి పోవుచున్నారా? లేక విద్యాభ్యాసమునజేయవ్యవధి లేక చేయ కయే యున్నారా? ఈదున్నీతుల, ఈచుర్యదములయంద్రిక్రమ క్రమముగా తొలగిస్తచున్నది. కాని మొదల రాజ్యము భాగ్యవంతుల కావలెన జనసామాన్యమున, విద్యతోడైన వృద్ధిగురుటకై ప్రభుత్వమువారు వ్యయపఱచవలసివలె ప్రకటనము వ్యయపఱచుటకు సాహసించక యున్నారు. భాగ్యవంతులగు భారతీయులు జనసామాన్య విద్యాభివృద్ధి విషయమై తమ నైకదాత్మత్వము నగలది ప్రభుత్వ ప్రయత్నమునకు దొడ్చడి యాకొంత దీక్షలయను. దేశ స్థానాధికారులు, దేశము నావరించునందు నష్టానాధికారమును బాఠశాలల తమకేయన నిలవజేయుదుండు విత్తము వినియోగింపవలయు. మఱియు విద్యాభ్యాస కలవారు స్వాంత్యముచేసి కనోళ్ళ బొగడదగిన పుణ్యపురాణము ఆరుకులము, ఆరవీంధ్రినాథ టాకూరు, ఆభర్తానన బాకా లోపాధ్యాయులు. ఆమన యాంధ్ర జాతీయ కళాకాళాపాధ్యాయులు, ఆకావ్యుని యాంధ్ర గీర్వాణ విద్యాలయ ప్రాధానములు వారియన తొగివోవుచు దేశమున విద్యాభివృద్ధిల పెదజల్లవలయు. శుభ నూరకములగు దృష్టాంతము లుత్సాహమును గలుగజేయు చున్నవి. నేతనెట్టి మేలగునటకు సంబోధించుచు.

సభ్యులారా! విద్యా విషయకమయిన సమస్య, సామాన్య మయినదికాదు. ఎంతయు దూరదృష్టితో బర్యాలోచించి పరిష్కరింపదగినది. జనసామాన్యమున నివృత్తి కెంతవర కెట్లు విద్యాభ్యాసముచేయునది దగినదియు, విద్యా ప్రవర్తకులగు తజ్ఞులే నిర్ణయించనగు. ఆయన సామాన్యముగా నిత మౌక్తియు చెప్పకన్పు. దీర్ఘకేక శక్తు కల్గును. తననిగాని తెలియక చేయవలకంటె చెడిపోయియుంటున్నది. జనమను చీకటింటికి విద్యయే దీపము శ్రీ విద్య ముదేశమున నివృత్తు కడు దీప నిర్మితములనున్నది. ఈ వృద్ధియయినగాని గృహ పౌఖ్యము దేశమయము వృద్ధి గాదు. మఱియు దేశమున విద్యా పుస్తక పరిబలి స్పష్టి కవిత్వములను గినియెట్లు కత్తి దేశముల యందు వృద్ధియగుటకు, విద్యవిద్యాభ్యాసము విస్తరింపవలయు. దేశ మంతట నత్తమవిద్య కలన కేగవలయు వ్యాపింప వత్తును విద్యాభ్యాసము చేయునది సంఖ్య వృద్ధియగుట యవశ్యము. కావున(బ్రతిబంధములను సర్వ కళాశాలల యందు వల యును. ఆంధ్రమండలములందు సర్వ కళాశాలలనుంపవలయు. ఆంధ్రమండలములలో ను నాధ్యాయ వృత్తి న్యాయవాదివృత్తి కల్పింపు. వైద్యవృత్తి మొదలగు వృత్తుల గలవు కళాశాలల నుదులు యవశ్యము. ప్రకృతిమాంధ్రుల వృత్తుల నెప్పుకొనఁదల

చిన నెంతయు నూరము పోవలసినవారై యున్నారు. ఆంధ్ర మండలములం దాంధ్రభాషా ప్రామాన్యముగల యొక విశ్వ విద్యాలయముండ నది యెంతయు నవేక్షణీయును చెన్న పురరాష్ట్రమున కంత నొక్క విశ్వవిద్యాలయము చాలదు.

ఈ విద్యాభ్యాసము చేయువారికి జనసామాన్య మనకు బరస్పరభావప్రకటనలు గలిగి సాను భూతితో గలసి మెలసి యుండ స్వభావావలంబు మనశ్శక్తి. మొదల దేశమందంతట, మొదల దేశమన నేల ప్రపంచమందంతట, నొక్కభాషయే వాడుకలో నుండునది కొరదగి యుండినను, ఇప్పటికి, గొంతెక్కు కొరెక్కు యయినందున జనసామాన్యమునకు స్వభావావలంబుననే విద్యగలపించవలసి యున్నది కావున దేశమునందు విద్యావ్యాప్తి కలుగుటకై దేశభాషాభివృద్ధి యవ శ్యము. ఆంధ్రభాషాభివృద్ధికై యాంధ్రసాహిత్య పరిషత్తు, విజ్ఞానచంద్రికామండలి, ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి, ఆంధ్రప్రచారిణి, ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి మొదలగు సమాజములు, ఆంధ్రపత్రికాధి పతి మొదలగు పత్రికాధి పతులు చేయుచుండు ప్రయత్నము లెంత యుజ్జాహూసాత్రియలు. మఱి వందవార్తలు.

సభ్యులారా! వారు దొంగిలించిన జనసామాన్యమునకు విద్యాభ్యాసము చేయించునెడ ముఖ్యముగ జ్ఞాపకమునం యం చుకొనఁ దగు నంశములు మూడు

మొదటియంశము, బాలరతు ప్రవేశపరిక్షయగుటకుఁ బూర్వమునగా నాంగ్లేయభాషయందు యథోచితభాషము తుదు అుటకు మనుషే యాంగ్లేయ భాషామాలముగ భాషేతర పాఠములు చెప్పుటవలన బుద్ధ కలతపడి మందగించును. వివ యభాసము మట్టిగను. ఆంగ్లేయభాషా పరిచయము సయితము నుటకలముగ వృద్ధికాఁబడు. స్వభావావలంబు మరుగం టును. ఈవిషయమే భారతీయసామాన్య సభలో నిటీవల నేను బ్రస్తావించఁగా సభ్యులలో కొందరు భిన్నాభిప్రాయు లయినను బ్రభుత్వమువారు మార్తీయు చాలవలకు వాతో సాభిప్రాయులైరి ప్రిస్తావాంతము సర్వరాష్ట్రములయందుఁ ద్వరలో చమ్రావమునకువచ్చి విద్యార్థులకు బుద్ధివికాసమును భాషాభివృద్ధి, గలిగించుటయే గాక జనసామాన్యమున కుప యుక్తమగు దేశభాషా వాఙ్మయమును బలపఱచునది నా ముఖాభిప్రాయము.

రెండవయంశము.—విద్యార్థ్యాస మనకు కేవలగ్రం థ్యవిషయమును గ్రహించుటయే గాక, గ్రహించినదాని నను భవమునఁ దెచ్చికొని యాచరించుటను గూడ బోధించునను నంశమును గనునించి విద్యార్థులకు విద్యగలపించనగు. అను స్తావమునకు రాని విద్యవిద్యయేకాదు. అట్టి విద్య స్వాభి వృద్ధికిగాని సంఘాభివృద్ధికిగాని సాధనము కాఁబాలదు.

మూడవయంశము.— విద్యార్థులకు విద్యాభ్యాసము చేయించుటలో న్యాయవృత్తియందు నెంచేరిరాదరణ కలగ కుండునట్లు హెచ్చరిక గలిగి విద్యాభ్యాసముచేయించవలయు. న్యాయమయిన జీవనవృత్తులలో నొకటి యెక్కువమతియొకటి తక్కువ యని చెప్ప వలను పడదు. వృత్తి యేదయినను, పెద్దపేరు గలదయినను, చిన్న పేరు గల దయినను, దానిని, శ్రద్ధతో నెఱవేర్చినవాఁకి దప్పక నిర్ది కలగును. పెద్దపేరుగల వృత్తుల నలంబించి శ్రద్ధతో బని చేయనేరక చెడినవానిని గుర్తించి యున్నాము చిన్న పేరు గల వృత్తులనలంబించి పేరుపొందినవారిని గుఱించి విని యున్నాము. మాంసము విక్రియించి, ధర్మన్యాధుండు కృతార్థు డయ్యెనని భారతము పఠ్యమున్నది. భారతము వరకు పో నేల? మన కాలములో నెఱవలెనని చేసి నొక ప్రఖ్యాతిపడ నిన 'కుప్పన' జర్మను ఘనునిగుఱించి మనమువినుచుండలేదా? సాదాశీలును విక్రముంచి వానిగనినగా రెండువేల? "స్వ స్వేకర్మకర్మభిరతఃసంజిద్ధింబలేకేరణ" (ప్రతిమానవుండు తనతన పనిని జక్కగ జేసి కిద్దిబొందునని భగవద్గీత యుచుకొనియ చున్నది. కావున విద్యాప్రవర్తకులు విద్యార్థులకు వృత్తి నిరా దరణ కలగనియట్లు విద్యాభ్యాసము చేయించవలయు. మఱి యు వృత్తివిద్యలను ముఖ్యముగ వ్యావసాయక, సాంకేతిక, వాణిజ్యవృత్తివిద్యల దేశమందంతట విస్తరింపజేయవలయు. అట్టి వృత్తులభివృద్ధియైనగాని దేశము భాగ్యవంతులయ జనసా మాన్యమునందు ప్రగృహ్యేనాహ సావాద్యములును ఆత్మ గౌరవమును, స్వాంత్యార్థిభాషయను, గలిగియుండవు. జనసామాన్యమున కవస్థసాధ్యులగు నీగుణములుండఁగాని స్వాధికారము లభింపదు. స్వామొందనాద్యులగు స్వాధికార ప్రాప్తికి సాధనముగు విద్యాభ్యాసవృద్ధి భారతీయ రాష్ట్రము లలో నెంతయనను, స్వభావతీయుల యంగికారమునకుఁ బాత్రులగును. కావున విద్యార్థివయస్సుయన యాంగ్లేయ మును స్వసమత్వమునకు సంశయములేను. ఆర్థికసంబంధ మయిన యాంగ్లేయమును సయిత మూక్తికల కసమత్వ మగుటకు గారణము కాఁబాలదు.

కాఁగా నాంగ్లేయమును, రాష్ట్రప్రశంస(ప్రభుత్వ) ద్వారా విషయమున నవి మౌక్తికే వివాదాత్మకములని నేను దలచుచున్నాను. రాష్ట్రప్రశంస ౧౯౧౦ సంవత్సరము మొ దలు పత్రికలలో గలదునుండియు, ౧౯౧౩ సంవత్సరమున ప్రభుత్వంధ్ర మహాసభలో నున్నది లేదనుట్లు మాత్మముగ నగుపడి వివాదకారణమయ్యె. గతసంవత్సరమున నాంగ్లేయమో సభలో సగ్రాసవాధిపత్యము ను రా. రా. శ్రీ న్యాయపతి ను వ్వారావు పంతులుగారు ఆంధ్రరాష్ట్రమును గుఱించి ముచ్చటించుచు (ఈయంశము ఆద్యముగా నుండుటకు ఆజ్ఞే పము లేనిదైనను ప్రస్తుతము ఆచరణలోనికి వచ్చునది కాదని నాయభిప్రాయమైనట్లు వివాదబలిన విషయమే" యని నేల విచ్చి యున్నారు. ఆసభలో మ. రా. రా. శ్రీ మ. నూర్యనా రాయణపంతులుగారు ఆంధ్రరాష్ట్ర విభజన యవశ్యకార్య మని యుపసాదించి యున్నాడు. ఇప్పటికి నీయంశమునుగుఱించి వివాదప్రతివాదములు బయలుపడుచు వి. ఆంధ్రమహా సభాకా ర్యనిర్వాహకులలో నగీరు లాంధ్రరాష్ట్రప్రభుత్వము సత్వర ముగఁ జేయదగినదనియు దక్కంగలవారిలో కొందఱు ప్రయత్నము కాలాంతరమునఁ జేయదగినదనియు మఱికొందఱు తెన్నటికిఁగాని చేయదగినది కాదనియు వాదించుచున్నారు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రయత్న మెన్నటికి గాని చేయదగదని చెప్పువారు ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రశంస సభ్యులొక్కొక్క విషయమై దానివివాదాధులకు బరస్పరము మనస్తాపము గలిగి సర్వభా రతీయులలో నేకజాతిత్వమునకు భాగము గఱగించుననియు, నాంధ్రమండలములు ప్రత్యేకరాష్ట్రమగుటకుఁ తగినంత వై శాల్యమునుగాని జనసంఖ్యనుగాని యాదానమునుగాని గలిగి యుండనందున కానిని ప్రత్యేకించునది వృధావ్యయమునకుఁ గాణమగుననియు, నాంధ్రమండలములో నొకవైపునందు దత్తమండలమునకు రాష్ట్రవిభాగ ముపయోగకరముగా నుం డకపోవుటయే గాక యుపవ్యర్థకరముగా నుండుననియు, ఓఢ్ర తేరళ కల్లాటకులు వారివారి మండలములగా మండలభాగము లను బ్రత్యేకింపఁగోరుటకు గారణము గలుగుననియు వాదిం చుచున్నారు.

ఆంధ్రరాష్ట్రమును బ్రత్యేకించు ప్రయత్నము పక్క తమచేయదగినదనిగాదని చెప్పువారు భాషల ననుసరించి రాష్ట్రవిభాగము చేయునది విజయము నట్ల మేలు గా వలెనింపఁ దగియుండినను, పక్కతగిలియును, దాని దాంధ్రుల కభిప్రాయ భేదమును గలుగఁ జేయుననియు, భరింపజాలనివ్యయమునకు గారణమగుననియు, గాతన విప్పటి లోఁ జేయదగినది కాదని చెప్పుచున్నారు.

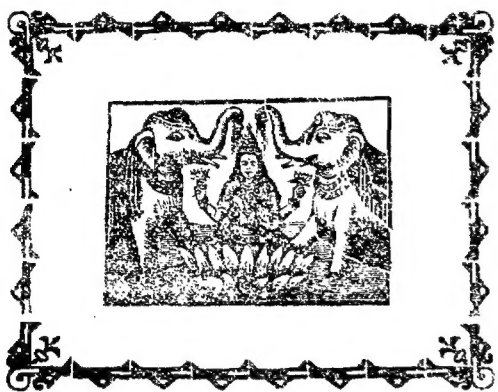
ఇప్పుడె రాష్ట్రవిభాగము చేయదగినదని చెప్పువారు భాషల ననుసరించి రాష్ట్రవిభాగము చేయుటవలన భారతీ యొక జాతిత్వమునకు భంగము కలగఁజాలను. దేశవిశ్వమును రాష్ట్రములుగా విభక్తమైయున్నది ప్రకృతి విభజన యొక జాతీయతకు భంగము కలిగించనివో భాషల ననుసరించితేయు గాష్ట్రవిభాగమునాత్ర మేలభంగముగలిగించవలయు? మఱియు నిప్పు డనేకభాషాప్రచారముగల రాష్ట్రములలో జనకు ప్రభుత్వమునాత్రమే పరస్పర సంబంధమైయున్నది. భాషల ననుసరించి రాష్ట్రముల విభజించురేని రాష్ట్రజనలలో బ్రభు త్వమేకాక భాషయు సామాన్యచారిత్రక పరిస్థితులును భావ ములును బరస్పర సంబంధమై యున్నటికంటె నెక్కువ యొక మత్వము కలుగవచ్చును. ప్రతి ప్రత్యేకరాష్ట్రముననైకమత్వము కలిగినం దేశమున, నైకమత్వముకలుగుట నుభయనియు, రాష్ట్ర విభాగమునలక విభక్తరాష్ట్రముల ప్రభుత్వద్వారా విషయమై ద్రావిడాంధ్రులకు మనస్తాపములు గలుగుటకు గారణము లేదనియు రాష్ట్రవిభాగము తత్కాలములో గొంతవరకు వ్యయకరమై యుండినను స్వకాలములో నేరాష్ట్రవిభాగము వలన విభక్తరాష్ట్రముల యాధికారి యభివృద్ధిజేసి విశేష లాభమును గలుగజేయు దగయు దుననియు విభక్తరాష్ట్ర ములు మత్ప్రభుత్వములై యుగాయాలోచనసభ (రికన్సా బోర్డు)తో నవశ్యములేక యుండును. ఇప్పటి మద్రాసుప్రభు త్వము నాదాయాలోచనసభ యొకటి రెండుప్రభుత్వములుగా విభజించిన నీవ్యయభాగము వైయు నంతగా నుండదనియు, శాసననిర్మాణసభ్యుల నేష్టములు మొదలగువిషయములలో వానికై మద్రాసురాష్ట్ర మిప్పుడు నాంధ్రరాష్ట్రవిభక్త భాగ ములుగా విభజింపఁబడి యున్నదనియు నాంధ్రరాష్ట్రము ప్రత్యేకమగునేని యాంధ్రభాషాభి వృద్ధియు నాంధ్రజన సామాన్యమున విద్యావ్యాప్తి యుండుట సులభమనియు రాష్ట్ర మండలమున నందఁలగి యెక్కువ పరామర్శ కవశాశ మిచ్చుననియు వాదించుచున్నాను. ఈవాదప్రతివాదములను బర్యాలోచించి చూచిన మొదలదేశము రాష్ట్రవిభాగములేక రాజ్యముచేయ నసాధ్యమనియు, రాష్ట్రస్వాంత్యమును గోరనివలయున రాష్ట్రవిభాగము కూడినంతవరకు భాష

వక్రగ్రహిణులమెందు
 రప్పన్ బిల్లింగు
 8-మెయి 19,5.

జేముస్ ఆర్. కోబుర్న్
 బి. ఎస్. సి.
 ఆస్స. ఎం. ఇన్స్టిట్యూట్. ఇ.
 ఇంజనీయరు

కావలెను.

ఆంధ్రదేశము నందలి ప్రతిభాగ్యుడైన గ్రామము నందును ఆంధ్రప్రదేశ్ పత్రికను క్రొత్త చందా ద్వారాను జేర్చి ఏకైకముగా వలసి యున్నాడు. కావున వారివారి దరఖాస్తులను మే నెల 15 వ తేదీలోపుగా ప్రతికా కార్యకర్తలను గూడ వేసుచున్నాము. సచుకులగు వారికి వలయునైన, పిల్లలు ఆమృతాంజ నము డిపోవారి చూడకముల యేకైకము గూడ మెసగబడును. మేనేజరు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1915-వ సం॥ మే నెల 12-తేది

బుధవారము

తృతీయాంధ్రమహాజనసభ

నేటికిన మాంధ్రులచరిత్రమున పవిత్రదినము. గాంధీర్ష్యమునకు కన్నయిల్లనదగిన మహాసముద్ర పురుషుడు ఆంధ్రదేశీకక్షేత్రే పత్రికలుగా క్రొత్తగా యా శీర్షకముచుండ నుదసమిగులు హాయిగా స్పృతన బాహులతలచే నాలింగనముచేసికొని శాభ మరయచుండ పోవుపుడు సుప్రసన్నులయినందున ఏదోడి సహవాసున ప్రచండమాంజను లినజేబుచే సర్వప్రయత్నములు సఫలము లగునని తెల్పుచుండ నాంధ్రమహాజనులు ఒక్క యత్నాహముతో ఒక్కదృష్టితో ఒక్క యాదర్శముతో, ముందుగానుండు నైభవమును వెదుటనే కనుబడిచుచు నా విశాఖవట్టలపు సముద్రతీరమున మాతృసేవాచరాయలై ఆంధ్రదేశని ముఖ వికాసమునకు కారకులగుచును ముఖవికాసమును నవనోకించుచు తన్మయత్వమునాదిన కేటిప్రాతర్దే శముట్టి కర్వమని నట్టివాతలతో వర్ణింప నలవి యగునా? నైజామును కలమునుండి, బొంబాయి రాజధానినుండి, చెన్నరాజధానిలోని ఆంధ్రముండులములనుండి ప్రజాప్రతినిధులు ఆంధ్రభ్రాతృవరులు పడునై నుండలనుండి సమావేశమయి, వాడేమాటివిన్నూరు వాహాభ కియత మంత్రరాజమును తల్లితెగనుచు రెండుకోట్ల పడునై నలకుల గాంధ్రుల కక్షమున నా సమావేశము నింగి క్రొత్తకున్న 4000వ ప్రయోయించినప్పుడు కలిగిన శివత్రయ సుద్ధులించిన బ్రహ్మానందము అనుభవించినవాడుగా అర్థముచేసికొనగలరు. నేటియధ్యక్షుడును సీపర్సనులకు నుత్తమకీర్తిస్వర్ణము. ఆంధ్రరాజసంతతి ప్రతినిధి. పరరక్షముతన నాశముల పారుచుండువాడు. ఆంధ్రపిగులకక్షుగాన ఆంధీయా ప్రభుత్వమువారికి కృతజ్ఞత విభేదము గల్గించినవాడు. దేశభాషా పూజకు కంకణముగట్టిన మహాభక్తుడు. భాషావ్యాస విభాగిని హృదయమును వెల్లడించుచున్నాడు. భాషాభాగమును వెదచల్లుచున్నాడు. భాషాభాగమున్నదని మూలోచన

కాని గాంధీర్ష్యముకాని కొరవడలేదు. నా రామా రాయనిగాను మనయోధుల ప్రశంసచేయుచోలు మాపు నా భాషాబుత్వము ఆహృదయాకర్షక భావగాంధీర్ష్యము నేటికాలపు సుపన్యాసములలో కానరానదిన సతిశయోక్తిగాదు. ఆంధ్రులను పైని కులను జేయుటకు రాయనిగాను కలిగించువా వేళము అసమానము. ఆశ్రవాహమున మనకు పైనికోద్యోగములకు ననుకూలములు లేవనియు శితిస్థి ముఖమున క్రొత్తము గనబడచి శాశ్వత కీర్తిని సంపాదించి సామాజ్యమును మెప్పించి యుత్తమపైనికోద్యోగముల యందుండ నరము గొనుచు సుదోర్భింపు ముట్టుమును నిజముగా నాంధ్రాధికారులు సరియైనదృష్టితో చదువ గలరేని ఎంతటి వ్యక్తికే కాభిప్రాయములైనను రామారాయనిగానంటి పరమగాంధీర సేనారాయకుల నెందరో యాసామాజ్యము అనసర కర్పణములు పెట్టికొనుటచే కోల్పోవుచున్నదను తిర్గారమునకు రావోరని నమ్ముచున్నాము రామారాయనిగాను చూపిన స్వరాజ్యముకు గలవిరోధములకు మనము గనుండునలల యున్నాము. మతజాతివృత్తి ప్రయత్నములయిన స్వత్వములు, స్వాతంత్ర్యభావములు, ఉత్తరాధిపత్యతత్వములు సంతకపరంపరాగతములై సోపానభావమునకు ప్రతిబంధకములయి యున్నవట! జనసామాన్యమున వెక్కువనుండి నిక్షరకుక్షులై నీచస్థితియందున్నారట. అట్టివానికి స్వరాజ్యమును నెక్కటియే, పరరాజ్యమును నెక్కటియే యట. విద్యావ్యాపకకు స్వపరిపాలన యవసరమా, స్వపరిపాలనకు విద్య యవసరమా యను సమస్యయు విభేదములు త్వరితగతినయినా సరిపవా యను సమస్యయు ప్రస్తుతము విమర్శనీయములు గావు. సారవనియులగు రామారాయనిగాను విద్య, స్వపరిపాలనల ఒకటి ముందు ఒకటి వెనుక యనిగాని స్వపరిపాలనకు విభేదములన్నియు సరిపవలెనని గాని యభిప్రాయపడినారని మేము తలంపము. వారు నొక్కచెప్పునది విద్వత్త యెకమత్యమునకై మనముచేయవలసిన పరిశ్రమ చాల కలదనియే యనినమ్ము చున్నాము. ఆసూచనతోనే దేశభాషామూలకభావమును ఆంధ్ర పశ్చిమిద్వాలయ నిర్మాణసరమును నిరూపితములయినవి గా రామారాయనిగాను ఆంధ్రరాష్ట్రమును గురించి విపులచర్చ యెనర్చినారు. అన్నిపక్షముల వారి వాదములను జాగ్రత్తగా విమర్శించి

“రాష్ట్రస్వాతంత్ర్యమునకు ఏ కాలమున కాష్ట్రని భాగము కూడినంతవరకు భాషల సహసంబి మాతృకది యుక్తమని యనటకు పండేమామరేక.”

అను తీర్మానమునకు వచ్చినారు. నట్టిరాష్ట్రోత్సాహము చాలదగియు రాష్ట్రము సంపాదించుటకు చేయవలసిన కార్యములన్నియు తన్మయత్వముతో చేయవలసియున్నామనియు ధర్మవిర్వహణమునకు నాంధ్రులను హెచ్చరించుచుండుట యెంతయు సమయానుకూలమని మాయభిప్రాయము. మూడేండ్లుగా ఆంధ్రోద్యమసమస్యను తలపెట్టి నేటికికను కార్యరూపమున నేమియు చూపకుండు మనము స్వార్థత్యాగము కనుబడచి శిశిరమ చేయమొదలిడవలసియున్నాము. తుదకాంధ్రసేనక సంఘమునైనను రెండుసేనిగొప్పను కృతులము కావలెను. ఇప్పటిసమావేశమున నివిషయము ప్రశంసకునచ్చుననియు తీర్మానము కార్యముఖ మగుననియు సమావేశానంతరము పరిజయననియు నెరుగుచూచు చున్నాము. ఆశ్చర్యసహజము లగుచు భాషాభిరాజు వెంకటపతిరాజుగారి వ్యాసము పదగమనింపదగిన యంతము లక్షకములున్నవి. వారు ఆంధ్రభాషయందు వ్రాముట మాత్రము

మాకు విచారకరము. ఎట్లైనను వారు నర్పించిన పూర్వాంధ్ర చరిత్ర హృదయాకర్షకము. ప్రస్తుత రాజకీయ విభాగములను భాషాభారముగా చేయదగిన రాజకీయవిభాగములను గురించిచేసిన విమర్శ మిక్కలి సమంజసము. ఆంధ్రరాష్ట్రమునకు వ్యతిరేకాభిప్రాయము నిచ్చు మా సోదరు లందరును వీరి యుపన్యాసములోని యాభాగమును బాగుగా పఠితురుగాక యని కోరుచున్నాము.

గోదావరీజిల్లాలో పమ్మిలేరు సీతాపల్లివాగు ను నొక నీటియాధారముకలదు. ఈయాధారమును వసతిగా వినియోగించుకొనుటకు మార్గములున్న నాయను నిషయము ఇందర కొంపర్యయము విచారణకు జేబడవలయు మరల నావిషయమును విమర్శింపవలసినదనియు కా॥ కె ఆర్. వి. కృష్ణ రావుగారు 1914 వ మే నెలలో ప్రభుత్వమువారి కోరిక ఈవిషయమునకు సంబంధించిన యుత్తర ప్రత్యుత్తరములు తరుకేవియు పొరకలేదనియు సారవనియసభ్యు లింకను సందర్భములను విశదపరచినయెడల విచారణలు జరుపుటకు వీలగుననియు ప్రభుత్వమువారిపక్షమున ప్రత్యుత్తరమియ్యబడెను. దానిపై గోదావరీమండలసంఘమువారు మొదటి విచారణజరిగినరమారమికాలమును అప్పటిముద్యోగులపేర్లును తెలిపిరి. దానిపై చ ర్య పు చ్చు కొనగా సీతాపల్లి యేటిసీటి వ్యయసాయోపయోగమునకు వెట్టుబ నీలగునా యనియు నీగు తక్కువయగునెడల పమ్మిలేరు నీటినిగూడ కలుపుకొన నగునా యనియు పరిశోధనలు 1893, 1894 వ సంవత్సరములలో మిల్సుగ్నస్మిత్తు, పి. జె. అష్టగు నను ఇంజనీర్ల యాజమాన్యమున జరిగెనని తెలిసదట. విశేషవ్యయముతోగూడిన భూగర్భ కార్గ మేపురచనలసియున్నందున నప్పటినుండికాను తీవ్ర శంస మానుకొనిరట ఆధికముగా విమువ్యమును కొనసాగజాలదని ప్రభుత్వమువారు నమ్మించేత నిషేషయమున క్రొత్తవిచారణ అనవసరములని తీర్మానమును ప్రకటిచినారు 1893 నుండి నేటికి 22 సంవత్సరములు గడచినదని ఇంజనీరుగొజ్జానమును మానవప్రయోజనమును గూడనభిజ్ఞానియైనవి. ప్రభుత్వమువారు అప్పటి వ్రాతలపైనే ఆధారపడి తీర్మానించినట్లు కానవచ్చుచున్నది. అట్లుజరిగినదా యనుటకు కనుగొని అట్లు జరిగియుండిన యెడలనిప్పుడు మరల నాలోచింపవలసినదని కోరుట సారవనియ సభ్యులధర్మమని మూసవ్వకము.

మైసూరు సృష్టాసమున వ్యవసాయదారులు నేటి శాస్త్రీయోచకరణములకు గొనుటకు నిదినర కొక విధముగా ప్రభుత్వమువారు సాయము చేయుచుండెను. మొదట ‘తకావి’ అప్పుగా దీర్చికొని రైతు ఉపకరణములను వెలకుదీసికొను చుండెను నాడు ఈపద్ధతి చక్కగాపని చేయలేదని మైసూరు ప్రభుత్వమువారు ఇప్పుకొన్ని నవనపద్ధతిని ప్రకటించినారు. తమ యుపకరణముల డిపోవారు, రైతుయొక్క స్థితిగతులను విచారించి యతడువాయిదాలపై నిచ్చుపద్ధతిని ఆతనికి నుపకరణముల నమ్మనచ్చునని తీర్మానించినారు ఇది రైతువిధముల ననుకూలతరము. ఒకటి, యవసరమగు కాలపారణము జరుగకుండు రెండు, రైతుతీసికొనిన గ్రవ్యము ఇతరవిధముల వ్యయపెట్టి మూలోగ్గి వ్యయముకు భాగము కలిగించుకొనుకొని తట్టగలదు. ఇదిబాగుగా తతో రైతుకుమైసూరు ప్రభుత్వమువారు తోడ్పడుచుండుట ప్రశంసనీయము

బరోపా మహాసంగ్రామము.

జర్మను సముద్రపుల మరాగతము.

లూసిటానియాను ముంచుట.

నౌకాదళమువారు పడవలను హెచ్చించుట.

చిట్టలుగారు చెప్పసంగతులు.

లండను మే 10:—పార్లమెంటు సభలో జర్మనులు లూసిటానియాను ముంచిన విషయమును గూర్చి పలువురు సభ్యులు ప్రశ్నింపగా “సాధ్యమయినంత త్వరలోనే ఈ విషయము విమర్శింపబడును. సమద్రతీరమున కాపాడుటకు చేయబడిన ఏర్పాటులను చెప్పటకు వీలులేదు. ప్రతిరోజునను 200 పొంగడోడులు సురక్షితముగ బ్రిటిషుదేశమునకు రాకపోకలు చేయుచున్నవి. ప్రతి వర్తకపు టోడను నౌక యొక్క నౌకను తో డోసంకలనమున మునుపటి నావికాదళమునకు తప్ప, లూసిటానియా నౌకాధికారులు ముందు హెచ్చరించినట్లుగా నౌకాధికారులు పంపిన వార్తలు లూసిటానియాకు చేరినవి. ఈ విషయమై విచారణ జరుగనున్నది. కాన నేను వివరింపజాలను. నౌకాధికారులు హెచ్చరికలన్నిటిని బాగుగ గమనించి వానిని బట్టియే కార్యక్రమము మొదలుపెట్టినట్లుగా లూసిటానియాను ముంచిన జలాంతిగ్రామి కొంత గూ సంతోషము నాకు తెలియ”దని చర్చించుచు నుడిచిరి.

వైసెడెంటు విల్సనుగారి అభిప్రాయము.

లండను మే 11.—వైసెడెంటు అమెరికా పౌరసభ్యులను విడిచిపెట్టిన విదేశీయులతో మాటలాడుచు లూసిటానియా విషయమున అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రములవారు కొంత భావము నేటిపొందుటయు ఇట్టి నాదణకార్యములను జరిగించుటకులను మానవజాతికి మిత్రులైనవారైనందున చేయుచున్నారని జర్మనులకు సచ్చకేవలము ప్రాయశ్చిత్తముగ జరుగగలదని వైసెడెంటు విల్సనుగారు నుడిచిరి.

అమెరికాదేశమునా వాచరించు విధానము ప్రత్యేకాదర్శముగ నుండును.

ప్రపంచమునందు కాలి, ఉపకాలికమున, మహాగ్నతిముగ రంజకర్మము. యుద్ధమట్టిదిగాదు. తాముచాల బుద్ధులైనవలగుటచే జలవంతముచే నీతియు నంగీకరింపజేయుటయు సవరమునకలది యుద్ధముచేయుటకు నిరాకరించునంటి యెప్పుడు కలిగినమానవులకలదు. అది విల్సనుగారు నడిచిరి. ఆయన లూసిటానియా విషయమును ప్రత్యేకముగ నుమనవచ్చును ఆయన ఆవిషయముననే నుడిచిరిని శ్రోతలు గ్రహించగలిగిరి.

కలకత్తాలోని అమెరికా దేశీయుల సమావేశము

కలకత్తా మే 11:—నేటి సాయంత్రము కలకత్తాలో నున్న అమెరికాదేశీయులు గ్రాండు హోటలు మందిరమున ఏ. పి. స్టాన్లెయిగారి యధ్యక్షత క్రింద సమావేశమై న్యూయార్కు సగముననున్న అసోసియేటెడు వైసెడెంటు కిటుల తంతునంపకలెనని తీర్మానించిరి. జర్మను జలాంతిగ్రామి నిరపరాధులగు ప్రజలపొలింపులను దీయుటకు కొంతక లూసిటానియాను ముంచుటలన చేసినదరాగ తమను మాన్యరక్షకులగు వారందరకు కడుభూరమయ్య, గర్వమయ్య, తిలంపలనీ యున్నది. నడిసముద్రమందు అమెరికా దేశీయుల యొక్కయు తక్కిన గోటసదేశీయులయొక్కయు అర్హతములను కాపాడుటకు తగిన ప్రయత్నమును అమెరికా దేశీయులవారు వెంటనే చేసినదని మేము నమ్ముచున్నాము. అది కలకత్తాలో బహిరంగ సభలో సమావేశమైన అమెరికా దేశీయులందఱు కలసి తమ నాభిప్రాయములను తీర్థరూపము గావింప గోరుచున్నారు.

జర్మనులచేసిన ఘనకార్యము.

లండను మే 10:—జర్మనులు లూసిటానియాను ముంచినట్లుని పొందుచున్న మహాదాంధమును ఎక్కిరల వారు బ్రిటిష్టుగారు మీరు చాల ఘనకార్యమును చేసినట్లని జర్మను నౌకాదళమును కొనియాడుటకు బిడ్డలను గోల్పోయిన తిట్లుగోదనములతోను శతానాముల యందు వరుసలుగ పడి యున్న శ్రీలయొక్కయు శనిములను మూడి విచారించు ప్రజల దుఃఖముతోను వైద్యశాలలలో గాయములచే బాధపడుచున్నవారి యాస్వాదములతోను పత్రికలుపోల్చి ప్రాయముచున్నవి.

విల్సనుగారి స్నేహితులు చెప్పసంగతి.

లండను, మే 11:—ప్రస్తుతము తటస్థింపఁ జూరదశ నండి మానవప్రపంచమున కుపదరించు వ్యవసాయమును కనుంగొనటకు వైసెడెంటుగారు ప్రయత్నించుచున్నారని వైసెడెంటు విల్సనుగారి స్నేహితులు నడుపుచున్నారు.

పొలిసిధి సంఘాధ్యక్షుడు.

పొలిసిధి సంఘాధ్యక్షుడు వారు క్రాంత్యుగారు ప్రత్యేక సాహసము క్షుగు విధానము కావలయునని నడుపుచున్నారు.

న్యూయార్కు ప్రైముప్రతికాభిప్రాయము

వైసెడెంటు విల్సనుగారి వాక్యములు ప్రజలకు సంతోషకరముగ తేవుగాని అవి ఆయనకడటి వాక్యములు హేలందు దేశీయుల నీతి.

వాషింగ్టను:-హేలందు దేశపురామహా ప్రైముగారితో సంప్రదించి లూసిటానియాలో హేలందు దేశీయులు చాల మంది చరిపోయిరి. కాన హేలందు దేశపు నీతి అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రముల నీతి కలెనే యున్నదని నడిచిరి. ఆస్ట్రేలియా క స్త్రీయు మరత్రుగారు

లండను మే 11:—సిడ్నీ, రాష్ట్రీకు మంత్రిగారి సభలో లూసిటానియా క్యవహరమునుబట్టి రాష్ట్రీకైకలతయు నుపయోగింపవలెనని తీర్మానింపబడినది.

ప్రాము

మరలకొనారి జర్మనులు

కలేవ వెట్టుటకు ప్రయత్నించుట.

లండను మే 11:—అగ్రానుకుండి సముద్రమునకును 70 మైళ్ల విశాలముగల వాలికలనిలో జరిగిన యుద్ధము మరయొకసారి కలేవ పట్ట కొన తిలంపుతోనే జర్మనులప్రారంభించిరి. ఇరువారుయొడను వైకులుచాలనధికముగ హతులైరి. శనివారమునాడు జర్మనులు ఈవెజుబహుత్రిముగముట్టించిరి. ఇదివరకును జర్మనులు ఆగ్నేయుల కందకములను నిరుపయోగములొనరించుటచే ఆగ్నేయుల కందకములను వివరలసినవారైరిగాని జర్మనులుగుంపులు గముండునకురాగానే ఆగ్నేయులువాని దలపడితిమి నేటి.

రుష్యా

రష్యనుప్రకటనము

లండను మే 11—వెట్రాన్గేకు. రష్యనుఅధికారు లిటులప్రకటించిరి. మే 9 వ తేదీని హెల్సింగ్గోమన మేము శత్రువులనుదలపడి సరిజముగనే పోరుసాగించితిమి. కలుదనబయసగోలాప్రాంతమున మాపయివిజృంభించిన బహిర్యు ఆక్వికదళమును వారికిబాసటమైన జర్మనుపదాతిదళమునుమా ఆక్వికదళముదలపడియొడించి చాలమారుమరకునకుతరిమెను. శత్రువులు పల్లినగోలిషియాలో తీవ్రముగ వెక్కిరించుట పోరాడి కోరినదక్షత తరవిస్కొలను దాటగలిగిరి. గోవారములోమేము వెక్కిరించుట ఆస్ట్రీయులను జర్మనులను ఖయిలనగా. బట్టకొంటిమి.

లామ్మిట్టకువైన జివోర్నుకు కొండలలో శత్రువులు గుంపులుగుంపులుగవచ్చిమా వైబడిరి. వారిలో వెక్కిరించి చని పోవుటచే శతములకొండలకలెనగుపడినది. అంగులనమేము మా కందకములలోనుండి యుద్ధముచేయుట శీతముల గట్టులడ్డుదచ్చినది. శత్రువులు శివుగిగాములగు శత్రువులనుగాచ్చుచున్నది పిరులివియకమావతులు తమ కందకములను విడచి వానివెక్కి అగ్నికన్ను గురించి తమకు తలపడుచున్న శత్రుసేలకు తరిమిరి. శత్రువులన్నియెడలను తిమివేయడి. చాల తీవ్రముగ పోరాడి శత్రువులు బూలికే గ్రామమునద్ద గవ్యున పటాలమున వెనుకకు ప్రోసిరి. రష్యనలు నీప్రకరణ ఎడమభాగమున కొడిగిరి. మా ప్రధమపంక్తి వైనికలు ఈప్రకరణ సరివాటి బహిర్యుకేదక్షత ప్రేరంగమును నద్దన శత్రువులను దలపడి 1800 మంది ఖైదీలుగా పట్టుకొనిరి.

బుర్జీ

బుర్జీయులను చూపుడి.

లండను మే 11:—యుద్ధకాలలో జలసంధిలో కేఫీ బర్జీయువారికివై వాగోనులోని కొట్లవై చాలదగ్గర నండియే బాంబులను గుండ్లను బూసివి. యుద్ధరంగమునూలముగనే యున్నదని మే 6-6 తేదీని డెయిలీ క్రానికలు ప్రతికట డాక్టర్లునుండి వార్తదచ్చినది.

లాహారు

లాహారులో నోధుమల ధర.

సిమ్లా మే 11:—లాహారులో నోధుమలధర మందమైనది. రూపాయికి 11 శేన్లు అమ్ముచున్నారు

జంతు బుడిబోటు

లాహారు మే 11:—జంతుబుడిబోటు సంబంధమున 233 విచారణకు పంపిరి. జంతు మేజిస్ట్రేటు గా రీశెనును విచారణచేసి 23 ఏడేసి ఏండ్లుకు 10 మంకిర ఏసి ఏండ్లుకు 7 గుంకిర 8 డేసి ఏండ్లుకు కఠినతీ విధించిరి. ఒక్కనినివివరిచేసిరి. 2 ని కర్డోమలరిరి.

లాహారు కుట్రచేసు

కమ్మిషనరులు విచారించుచుండుట

అ ప్రావరు నవాబుఖాను వాజూలము

లాహారు మే 11:—లాహారు కుట్రచేయు విచారించుచున్న ప్రత్యేక కమ్మిషనరులు నిన్న ఉదయము పదిగంటలకు మరల సమావేశమై విచారణ ప్రారంభించిరి. నవాబు ఖాను అ ప్రావరులలో నొకడు. ఇదిని హల్వారు అబ్రాము మునివాసము. హల్వారు లూసియానాజిల్లాలోనున్నది ఇదియుద్దాయులలో 23 గుంకు గుర్తించి తమవార తన వాజూలములో నిట్లు తెలియజేసెను:— 1906 లో నేను మొదట మా గామును వదలి చినా జపాను మున్నగు ప్రాంతములకు వెళ్లి కొంత కాలమునకు ఉంటిని తిరిగి 1907 వ సంవత్సరము జనవరులో హిందూదేశమునకు వచ్చితిని. 1909 సంవత్సరంతపు ప్రాంతములందు తిరిగి ఇంటి దగ్గరకుండి. బహుశు చేరిని. ఈసారి అమెరికాకు ప్రయాణమైతిని. 1910 వ మార్చి 9 వ తేదీని నాను ప్రాన్సిసుకో చేరినప్పుడు విప్రులు బాట్ల బోసి కొనుటకు యత్నించితిని. చివరకు నేనుచాలమందితో అమెరికా నుండి 1914 వ సంవత్సరమున అగ్స్టు 4 వ తేదీని కొరియాను స్త్రీమరులో బయలు దేరితిని. వాంకోవారులో రహిముఅను నతడు కనుపడెను. తాను నుహమ్మదీయుడని ఇతడుచెప్పకొనినాడు కాని నిజముగ మహమ్మదీయుమతస్థుకు కాడు. హిందువుడు. గుజరాతు కాపురు. ఇతనికి ఇంగ్లీషు ప్రభుత్వమున బొత్తగ గట్టుకు. హిందూదేశములోని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమును గురించి తీవ్రముగా ఖండించుచు మాట్లాడినాడు. మహమ్మదీయులకు ప్రభుత్వము మీదక్షేపము పుట్టించుట కొరకేఇతడు మహమ్మదీయు మతమును స్వీకరించెను. ప్రాన్సా వద్ద గులాము హుస్సేను అనునతడు కనుపించినాడు రాజద్రోహ గ్రంథముల నిచ్చియు హిందూదేశమునకు సంబంధించిన గాజ్యాంగ విషయములను చర్చించియు వాకురాజ ద్రోహ భావములను కలిగించెను. తమవార బ్రాహ్మణుని నాతో చెప్పినాడు. పాటి యాలో త న్ను పట్టుకొని కట్టు కూడ తెలియజేసెను. ఇతనికి ఒకసంఘమువారు కొంత సామ్మిచ్చిరి. ఈసామ్మిఫో పరిష్కారము సారిపోనాడు.ఇక్కడ ఆజకుసింగు అబ్రాహమాదుకున్నాడు. పరిష్కారో వీరు ముగ్గురు మహమ్మదీయుమతమును స్వీకరించిరి.ఇతని పేరు అసలు ఖామూరునానుఅయినన, మార్పుకొని, గులాము హుస్సేనుఅని వెట్టుకొనెను. అంబా ప్రసాదుగర్భుడు. అంగులేత ఇంకను పరిష్కారోనే యున్నాడుకాని అజకుసింగు, ఖామూరుదాను, సరకులను ఒకచోటనుండి మరయొకచోటికి తీసికొనిపోవు వాతో బయలుదేరిరి. వీరు పరిష్కార సంస్థానాధీశులవద్దకుండి స్వామిసాగ్రులకు సుపాదించుకొని, బీర్మిచేరి, తమవార, పరానుదేశమునకు వెళ్లిరి పిమ్మట ఖామూరుదాను అమెరికాకు వచ్చినాడు. అజకుసింగు ప్రాన్సిసుకోనే యున్నాడు. అమెరికాలోని విక్రమయందు గాజద్రోహ భావములను వ్యాపింపజేయుచు మి త్రము, అజకుసింగుకు, అమెరికాకు కలిపించెననియు, అంబా సామ్మికు వరాలు చేయవలసినదనియు ఖామూరు నన్ను కోరినాడు. బ్రిటిషుపండుగ నిజములలో ప్రాన్సిసుకోనిమహమ్మదీయులు. ఆవునుబలియ్యదలచిరి. ఈసంగతి ఖామూరుకుతెలిసి, ప్రాన్సిసుకుండియుదేరి వచ్చినాడు. ఇదినిజముగ మహమ్మదీయుమతస్థుడాకాదాయు విచారణయేలేకపోయినది. ఈవిషయమైప్రశ్నించగా, నాను మహమ్మదీయతమధన కాని,హిందువుడనుకానికానియు,నాను హిందూస్థా దేశీయు డనియు, హిందూదేశములోని బ్రిటిషు సాంకులమీద క్షేపముకట్టించుట. తన భృత్యులవ్యవహారము బస్సుకొనెను ఈ సాంకులలోనే బాహ్యువ్యవహారము విషయమై యుద్ధమువాగిరి. అగ్ని దోకనకచేసి

టర్కివాకి సామర్థ్యాన్ని కనపరచింది. టర్కివాకి ధన సహాయము చేయుటకు సంఘము కట్టి కూడ యేర్పాటు చేయబడినది. ఈ సంఘము వారు 9 వేల రూపాయలను చందాచేసి టర్కివాకి యుద్ధములకి పంపిరి. సాను ప్రాన్సిసుకో నగరమున, ఒక సభ జరిగినది. ఈ సభలో హరదయాలుతో మొదటిసారి పరిచయమైనది. మరు నాడు భోజనము చేయుచున్నప్పుడు మాట్లాడితిని. హరదయాలు మామూలు ధోరణిగ నేమాట్లాడినాడు. దేవుడున్నట్లు తనకు నిజముగ నమ్మకమున్నది కాని ప్రస్తుత వ్యవహార సందర్భము లకు బట్టి లేదని చెప్పుచుంటిని హరదయాలు నడుగగా చెప్పి నాడు. నేను హరదయాలుని, ధామారువానునూచి మాట్లాడిన తరువాత రాజకీయ వ్యవహారములను గురించి నాకు నూతనాభిప్రాయములు బయలుపడినవి. తరువాత హరదయాలు శిష్యుడనైపోయిరి. అప్పటినుండి ఆరాజకోద్యమము గురించి చురుకుగ పని చేయు నాంభించితిని. హరదయాలు అనేడి కావారితో కుట్రచేయు నారంభించెను. మాకు బోధించెడివాడు, చందాచేయుదని కోరెడివాడు. రెడిసభలుచేసి ఉపన్యసించెడి వాడు. ఆస్ట్రేలియాలో నోక హిందూస్థానీ సంఘ మేర్పాటు చేయుచుండి. దీనికి కార్యదర్శిగా సభి కూడగలడు. హర దయాల్ సంగతులను దర్శించినాడు. సభ్యు లినికి స్వాగత ముచ్చించి. దీనికి శోధగా మరయుక సంఘము పెట్టబడింది. గ్రంథములను ముద్రించువది వీరికి అప్పగించిరి. దీనికి హిందీసంఘ మనిపేరు. నేను హిందీ అనుమాటకు ఆక్షేపించితిని. మహమ్మ దీయల కీమాట యిష్టముగ నుండదని కద్దంటిని కాని చాలమంది దీనికి అంగీకరించలేదు. పత్రికా కార్యాలమునకు యుగాంతరు అక్రమమును పేరుపెట్టుటకు హరదయాలు నూచించెను. దీనికికూడ నేను కద్దంటిని కాని హిందూదేశమున యుగాంతరు పత్రిక చాలకముండెను. అందుచేత దానిపేరు జ్ఞాపకముందు నట్లు చేయవలయునని హరదయాలు తెలియజేసెను. పత్రికకు గర్భరు అని పేరుపెట్టుటకు నిశ్చయించుకొనిరి. సిపాయిలకితూసిని గురించి చరిత్రమును సామ్రాట ఇంగ్లీషులో వ్రాసెను. ఈ గ్రంథమును ఉరుమాభాషలోనికి తరువాతేయ టకు కూడ నిశ్చయించిరి. ఆమెరికా కనడా మెక్సికోలలో సుంకస్థానమున కొకసారి సభలను జరిపి సంవత్సరము పొడుపున చేసిన పనినిగురించి తెలిపి ముందు సంవత్సరమేమిచేయ వలెనని నిర్ణయించుకొనుటకుకూడ నిశ్చయించబడినది. ఈకోజు లలో, హరదయాలు ఆస్ట్రేలియానుండి మాతో నేయుండెను. ఒక మూల సభలను జరిపించెడివాడు. ఊరికభారతీయులను సందర్శించి సంగతి సందర్భములను మాట్లాడెడివాడు. పత్రిక లకు వ్యాసములను వ్రాసెడివాడు. ఇంక నెంతయో పనిచేసెడి వాడు. లాహోరులోని హిందూ స్థాన పత్రిక కొక ద్వారము ను జ్యోత్సానము. దీనిని ని ఇ తి దో క నాడు ఇరుమ్రెయి వైమంది క నది వి విని హిం చి వాడు. ఇది ఉరుమా భాషలో వ్రాయబడినది. దీనిని చాద్రాబీసరకా దేవికి పంపించెదనని చెప్పినాడు. ఈ గ్రంథము 1913 వ సం వత్సరము మే నెలలో జరిగినది. హరదయాలు సిపాయ్చేయగా ఆమెరికాలో చదువుకొనటకు ముగ్గురు హిందువులకును ఒక మహమ్మదీయునకు జీవాహినింగు వేతనములిచ్చెను. తాము తలచెట్లిన యుద్ధమును నెరవేరుటకై యిట్లుచేయబడినది. హిం దూవులకు నుముగ్గురకు వేతనము లిక్కుబడుచు వచ్చినవి. కాని జీవాహినింగు దగ్గరదబ్బులేదను మిష. చెప్పి మహమ్మదీయు నకు వేతనము ఇచ్చుట మానివేసిరి. సయ్యము మహమ్మదుకు ఖహాయము చేయవలసినదని హరదయాలున్నును, ఆమెరికా లో నుండిన తక్కిన మహమ్మదీయులకును తక్కువ కోరెను మేము ఎట్లో సహాయము చేయగలిగిమి నని ఈ సందర్భ ములనల హిందూసంఘములోని మహమ్మదీయులకును, హిం దువులకును మాటాడుటచ్చి సరిపడినదికాదు. నానిమిద నేనును, చాలమంది నాతోటిమిత్రులును, దీనితో సంబంధము ను వదలుకొంటిమి. మేమియువలసిన చందాలిచ్చుటకు నిరాక రించితిమి. నన్ను ఏలాగైనను తివ్రైపుకు తిప్పకొనవలసిన హరదయాలు ప్రయత్నించెను. కాని నేను ఒప్పుకొన లేదు. హిందువులు మహమ్మదీయులు కలిసిమెలసి యుండుట వలన హిందూదేశమునకు డ్రేనుకరమని, మార్క్స్ బర్గుతు ఉల్లా, చెప్పుగా చెప్పగా చిరకరుడప్పుకొంటిని. ఈవిధముగ, మాలో మాకుతెలిగిసరిపడి నేకహరదయాలుతో పనిచేయు నారంభించి తి. తరువాతకొన్ని సభలుజరిగినవి. చాలమందియుద్ధములందులో రాజకొనామును బోధించుచువచ్చిరి. హిందూదేశమునకవచ్చి విప్లవమును ప్రతిపదయిననయే వీరిప్రధానోద్దేశము. దీనికివయే పద్ధతు. వలంబించవలసినది, ఇదివరకు సాక్షులు చెప్పియే న్నారు. నాకుఅప్పుడుబయలుదేరు ఉద్దేశములేకపోయి:ను

నేనుఆగస్టు 29 వ తేదీన, కొరియానున్నీమరుమిద బయలుదేరితిని. వికాల్వబర్గుతుఉల్లా, పండితరామచంద్ర భాయిభగ వానుదాను మాకు వేనినో సలహాలనుచెప్పిరి. స్త్రీమరుబయలుదే రుననగా, నాయవలయేర్పాటుచేయబడిరి. చిన్నచిన్నజట్లు ఒక్కొక్కరిచేతికింద నుంచబడినది. ఎవమంద్రుగురితో నోకనెంట్లు కమ్మిటియేర్పాటుచేయబడినది. వీరికి ఉన్న తాధికారములున్నవి. హంకాలగురువచ్చివెరువారత మేము స్త్రీ మరుదిగిపోతిమి. ఇక్కడమేముసభలుచేసి, సిక్కునిపా యలను తిరుగతియుటకు ప్రయత్నించితిమి. మాపక్షము లోనివారు కొందరు ఆమెరికా, కనడాలుండి నాలుగు స్త్రీ మరులలో వచ్చిరి. వీరు మాతోకలిసికొనిరి. నెంట్లుకమ్మిటి వారిక రహస్యసభచేసి ముందేమి చేయవలసినది నిర్ణయించు కొనిరి. 1914 వ సంవత్సరము నవంబరు 18 వ తేదీన, లక్షా నాలు పట్టణములందు నాయకులందరు కూడుటకు ఏర్పాటు చేసికొన బడినది. అప్పుడు జ్యోతికరాసుగు 'ఎండె' దగ్గర నుండుటవలన, ఆంగ్లేయుల స్త్రీమరుగా కెల్లదలచుకొలేరు. ఒకతే బ్రిటిషువారతనమువారే తమ యుద్ధవంతో దీనిని ధ్వంసముచేసి, ఎండెమరి యనిచెప్పారు రేమోయని యను కొన బడినది. తరువాత జర్మనురానువారిని చూచితిమి. ఈసంగతులన్నియు ఇదివరకు సాక్షిచెప్పి యు న్నాడు. మేము హిందూదేశములో విప్లవము ప్రకటించగలిగినదో మిరు నాకాదగమున పంచి సూచనము చేయించుచురా యని మేము జర్మను రానువారికిగలిమి ఇంచుకు ప్రతిఫలముగ జర్మనీ వారిని 'కొంతకాలమునకుకు దారాఖముగ వర్తకము చేసికో నిచ్చెదమని చెప్పితిమి. వైద్యులలోని అధికారులతో నాలోచిం చ నందుకు ఈ విషయముయి తానేమియు వాదనముచేయ జాలని ఇతడు చెప్పెను. విషయ ఇట్టితరుణము హిందూదేశ మునకు తిరిగి రాదనియు, నందుచే విప్లవమును కలిగించుట యవసరమనియు నచ్చెప్పినాడు. ఎండెన ఏ విధమగు హాని చేయకుండ నేర్పాటు చేయుదునని కూడ వాదనముచేసెను. ఆక్టోబరు 31వతేదీన చివరకుమేము150మందివరకు తోమారు' అను స్త్రీ మరు మిద బయలుదేరితిమి. స్త్రీ మరు మిద నెంట్లు కమ్మిటికేతుమున, రహస్యసభ ఒకటి, జరిగినది. హిందూదేశమునకు వచ్చినటులనే పోలీసుస్టేషనుల మిద పడి ఆయుధసామగ్రిని సంపాదించుకొని, ప్రెజిలను, మున్నగువానిని లూటీచేయుటకును, ప్రభుత్వమువారికి పరిపాలనను సాగకుండచేయుటకును, పోస్టాఫీసులను, పోలీస్థాని రైలువేలును, రెంజెలును ధ్వంసముచేయుటకును, చెరసాలలను బ్రద్రులకొటి ఖైదీలను విడుదలచేయుటకును, తమతో చేరవల సినదని వీరికి బోధించుటకును, ప్రజలకును, సిపాయిలకునుత్యగ బాటు చేయవలసినదనియు బోధించుటకును, అడ్డమువచ్చినప్పుడే తప్ప ఎప్పుడును భారతీయు నెవని హత్యచేయకుండుట కును, మాపక్షములో చెప్పినమాటవినినవాని వెంటనే చంపుట కును, నిశ్చయించబడినది. తరువాత మాపక్షము ఎనిమిదిజట్లు క్రింద చేయబడినది. వీరికందరకు ప్రత్యేకపునాయకులు నియ మించబడిరి. కలకత్తాలో వీరికెంటులనే తిరుగబాటుచేయుటకు పనికివచ్చు కొన్నికమ్మవులను కొకకొక్కవలసినదని నా జట్టు లోనివారికి, తెలిపితిని. స్త్రీమరు కలకత్తారేవుకు వచ్చెవరకు ప్రతిదినముసభలుచేసి ఉద్యోగపూరితమగు ఉపన్యాసములిచ్చు వారము. రాజకొనామితములను చదవువారము. ఆప్రాచుర వాక్కులమిరికను ముగియలేదు. ఆనాటికి కొద్ది కట్టిచేయబడినది.

బొంబాయి
జనరలు సర్ ఆర్థు బార్క్లెయ్ గారు.
బొంబాయి మే 11:— జనరలు సర్ ఆర్థు బార్క్లెయ్ గారు భార్యతోడను పుత్రికతోడను మహాబలేశ్వరమున వెల్లిం గ్దను ప్రభుసంపత్తు కతిభులైయున్నారు.

బాంప్తా దొంగలకేసు.
పూనా మే 11.—దొంగతనము చేయుటకు ప్రధా నోద్దేశ్యముగ గల యొక సంఘముగ నేర్పడినది 41 మంది ముద్దాయిలపై నేర మారోపింపబడి అక్రింపు సెషన్సు జడ్జి బాలకరాముగావలన విచారణ చేయబడినది. 5 గురు ముద్దాయి లిదివరకే శిక్షింపబడిరి. ఆముద్దాయిలలో 2 గు తప్ప తక్కిన వారందరును దోషస్థులేయని నేడు ప్రాప్తికులు నిర్ధారణచేసిరి. ఆ2 గురు ప్రెజిడ్తోపుని కదలి వేసిరి. దొంగతనమే ప్రధానోద్దేశ్యముగ గల సంఘముగ వీరేర్పడినది నిశ్చయమేయని ప్రాప్తికులు నిర్ధారణచేసిరి. ఈ నేరమును కట్టుకొనిన ఇనప్పై క్తురు సదామరుగారిని సమర్థతతో వాదించిన ప్రభుత్వ న్యాయ

వాది భాను శేవారుగారి న్యాయాధిపతి యుచితరీతిని ప్రశం సించెను. ఈ కేసు ఫిబ్రవరు 4 వ తేదీన ప్రారంభమై ఏప్రిల్ 11 వ తేదీన ముగిసినది. ఈ మధ్యకాలముందు ఫిర్యాదలపక్ష మున చాలమందియును ముద్దాయిలపక్షమున 60 మందియును సాక్షులు విచారింప బడిరి. రేపటి రోజున శిక్షలు విధింతునని న్యాయాధిపతి చెప్పెను.

మోటారు పదవలు
పరిష్కృతు సేంధుశాఖలో కావలసియుండుట
సర్వనుజనరలు లూకిసుగారి విజ్ఞాపనము.
బొంబాయి మే 11:— నెయింటు బానఅంబులెన్ను సంఘపు కార్యనిర్వాహక సభిషు సర్వనుజనరలు సర్. సి. పి. లూకిసుగారు అధ్యక్షులు. వీరిక్రింది విజ్ఞాపనమును పంపుచు న్నారు:— యుద్ధ ము లో దె బ్బు లు తి ని న వా రి ని, జబ్బుపడినవారిని, ఒకచోటినుండి మరొక ప్రదేశమునకు తీసికొని పోవుటకు మోటారుపడన అవయోగింపబడుచున్నవి. బ్రిటిషురెడ్డు కాను సంఘమువారికిట్టి వెన్సియోపడనమున్నవి. హిందూదేశములోని నెయింటుబాను అంబులెన్నుసంఘమువారికి 4 పడనమున్నవి. ఇవి రణరంగమునకు సమాపమునో లేదా వయద్యకాలకు సయనివలను జేయుచునో పని చేయుచున్నవి. ఇప్పుడున్న మోటారుబండ్లు మున్నగునవిగో మోటారుపడన లను చాల నేర్పాటుచేయుట కాలోచించుచున్నాము. ఇట్టి పడనల నేర్పాటుచేయుట వసరమయినది. పరిష్కృతు సేంధు శాఖలో పనిచేయుటకు నెయింటుబాను అంబులెన్నుసంఘము వారిదివరకే ఇచ్చియున్నారు. ఇట్టిపడన లింకను కొన్ని కావ లసియున్నవి. ఇందునకు సహాయము చేయుటకు బౌద్యార్యవంతులగు భారతీయులను కొరుచున్నాము. వీరిని, మోటారు అంబులెన్నులను ఇచ్చువారలపేర్లు ఇత్తడి రేకులమిద చెక్కించి వారివానిమిద అతికించ బడును. ఇందునకై సాహాయ్యముచేయదలచినవారు, సిక్కిలోని అల్ల యన్నుబ్యాంకుకు నెయింటుబాను అంబులెన్ను సంఘపు గౌరవకోశాధికారిపేర సామ్యుకు పంపించవలెను.

కలకత్తా
ఒక పాతశాలలోని చిత్రకటములను తగులబెట్టుట.
కలకత్తా మే 11:— భంగా ఉన్నతాంగ్లేయ పాత శాలా పుస్తకభాండాగారమందలి చిత్రకటములకొన్ని తగుల బెట్టబడినవి. విచారణ జరుగుచున్నదని ప్రకటనయడండి. తింతివార్త వచ్చినది.

రైలు ప్రమాదము.
వైదురూరు మే 11:—నేడుదయమున 5 గంటలకేళ్ సిల్లిగిరిస్టేషనుకు 16 మైళ్లదూరమున సరకుల బండిలో నొక కొట్టిబండి కట్టాలనుండి త్రప్పిపోయినది. 8-45 వరకు దారి కాటంకము కలిగినది. దార్జిలింగు మెయిలుబండి జల్మగిరికద్ద సుమారు 8 గంటలును, 7 వ ప్రయాణికులబండి బెలకోబాకద్ద సుమారు 4 గంటలును ఆగిపోయినది.

బొంగుళములోని బందిపోటు
దొంగలు పోలీసువారు కొట్టుకొనుట
ఒకదొంగ చంపోవుట.
కలకత్తా మే 11:—పాపా, నాడియా, ఫరిద పుర ములలో రాజకీయపు బందిపోటువేసిన దొంగలను పోలీసు వారు తరుచుకొనికెల్లి పద్మావదీసమీపమున పడవలలోనుండ గా కలిసికొనిరి. దొంగలు పారిపోవనారంభించిరి. ఇరుపక్ష ములవారిదగ్గర సిస్టోళ్లు ఈపాతలు మున్నగునని యుండెను. కొంత పోరాటము జరిగి ముగ్గురు పోలీసువారికి దెబ్బలు త గి నవి. బందిపోటు దొంగలలో నొకడు చనిపోయినాడు. గోండ్వోదగ్గర దొంగలగుంపు పడవలకు దిగి పారిపోయినది. దొంగలు తప్పించుకొనిరి.

జర్మనులను నాశనముచేయుటకు ఇండియన్ లొక
కోటిమందిని సంకలయనము.
కలకత్తా మే 12:—లూసినియా దారుణమును విని జర్మనులను నాశనముచేయుటకు ఇండియన్ లొక కోటిమందిని సంకలయనని యొకపారిష్టర ఇండియన్ డెయిలీ టెలిగ్రాఫు పత్రికకువ్రాసిరి.

After meeting or stops of Exchange this evening two hundred members Redrepresenting stock exchange Baltic Lloyds Corn exchange metal market and wool exchange marked in procession towards houses of parliament to submit petition to members of cabinet calling attention to danger of allowing alien enemies to remain at large Police stopped procession at Somerset House but small deputation was allowed to proceed and was received by attorney General Lord Mayor has offered use of mansion house for meeting next thursday to organise the movement and meetings are being arranged throughout country.

శ్రీ గంధి దంపతులు.

వెంగులూరు.

తెలంగాణ దండకభూమి పునరుద్ధరణ అహమ్మే

బడి, చారు 8 వ తేది ఉదయము బుధవారము మొదలుమొదల వెంగులూరు వచ్చి, మార్గమధ్యము బయటకు చేరు సేపకలూరు, దండులూరు వీరికి స్వాగతి మొసంగుట. రయిల్ల సేపకలూరు చేరక పూర్వము ఆ సేపకలూరు ప్రముఖులగుటల ఉగ్రాగ్రములు విగ్రహము మొదలగు వాటి. స్థానికులను నిందించుచు బుద్ధివేషముచేసికొనెనే "శ్రీ గంధి మా రాజును బయి" అను కేకలు అనేకంతులనుండి అత్యుత్సాహముతో వేరుపడెను. బండినుండి దిగివచ్చిన శ్రీ గంధి గారి పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు పుష్పమాలాంకృతుడైనా. శ్రీ నివాసులందరూ ధ్యేయరాలా శ్రీమతి గంధి గారి పుష్పమాలాంకృతుడైనా శ్రీ గంధి దంపతులను గుర్తుబెడిమీద కూర్చుండి బెట్టి ఈ బండిని జనలేలకుటకు ఏర్పాటుచేయబడెను. కాని శ్రీ గంధి గారు సహనోదార స్వభావమును స్వస్థానాధ్యక్షులను కల్పించుచు అట్లు జనులచే లాగుటకు కిష్టపడక పిరందరితో కలసి నడుచుచు వచ్చిన కేసి. ప్రోవహుడు నను రోజుములు జెండాలు కట్టబడెను. జనులు బారులు తీరి శ్రీ గంధి దంపతులను వీక్షించుట కెదురుచూచుచుండిరి. బస చేసిన తోడనే శ్రీ గంధి గారు తమ కొంపంగి క స్వాగతము నకు పురజనులకు కృతజ్ఞతాపాదకముల నొసంగిరి. తదనంతరము శ్రీ గంధి దంపతులు సేనాసంఘమువారిచే శ్రీ గోభలేగారి ప్రతిమను ప్రకాశపరుచుట కాహ్వానింపబడిరి. ఈ సభ గవర్నమెంటును తాతలలో జనపబడిరి. విశాలమైన సభాభవనము సభ్యులచే క్రిక్కిరిసి పోయినది. శ్రీ గంధి దంపతులు మంగళవాద్యములతో సభకు తీసికొని రావడి. వీరు వచ్చిన తోడనే సభ్యులందరు లేచి స్వాగత మొసంగిరి. పిమ్మట సేనాసంఘమువారు తమ ఉద్దేశములను తెలుపుచు శ్రీ గంధి గారికి సహనోదార మహాపాతకములను పేర్కొనుచు నొక మాన్యతాపత్రమును చదివిరి. ఈ మైసూరు సేనాసంఘము గోభలేగారి స్మరణచిహ్నముగా నేర్పడవ బడినందున, దీనియొక్క యుద్దేశము ఒక చిన్న భవనము నిర్మించి అందులో ఆర్థికభాండాగారమును నెల కొల్పి విద్యాభివృద్ధి సంఘాభివృద్ధి చేయుటయేనని చెప్పిరి. మాన్యతాపత్రమును శ్రీ గంధి గారు కట్టించి గోభలే ప్రతిమను బహిరంగమునకు పోయిరి. అప్పుడు శ్రీ గంధి గారి ట్టుపకృతి సింహి. రయిల్ల గోభలేగారి ప్రతిమను బహిరంగమునకు వలకాత మొసంగియును తాము ఈ సేనాసంఘమువారికి కృతజ్ఞులమని. గోభలేగారు తమకు రాజగుననిరి. వారినిబట్టిగా వనిచేయుటకు తాము ప్రయత్నింపుమన్న మాయము అది యెరిగినది నెరవేరనో తెలియదును చెప్పిరి.

రాజకీయ ప్రయత్నములు చేయు వాడుకల కెంతమాత్రమును స్వాధీనమును, పేరుప్రతిష్ఠలకొకటచ్చు, స్వాధీనమందగూడదని గోభలేగారి యభిప్రాయము. రాజకీయ వాడుకలు ఫలము నజేసింపకయే దేశక్షేమముకొరకు ప్రయత్నింపవలయును. స్వాధీనతాత్వమును సుఖార్థముగా చేసికొని వాటి ప్రయత్నములు సభ్యులకృత్యములు గావు. గోభలేగారిని గూడ సేపకలూరు నజేసింపవలయునని వారు చేపట్టిన ప్రయత్నములన్నియును దేశక్షామముకొరకు ప్రయత్నమందెను. దేశక్షేమమును దేక్షించువారు తమ ప్రకటన తమ భోధనల కనుగుణముగా నొకప్పుడొకరినిగాని లాభము లేదనిరి. ఈ సేనాసంఘమువారు స్వాధీనమును విడిచిన గాని దేశక్షేమమును కద్యమించుట నిరర్థకమనిరి. తమకును గోభలేగారిని అపభ్రాంతిరచుండ ఈ సేనాసంఘమువారు పని చేయునని నమ్ముచున్నానని చెప్పి గోభలేగారి చిత్రపటమును బహిరంగపరచిరి. తరువాత 12 గంటలు మొదలు 8 గంటల వరకు వారి బసయందు పురజనులను కలిపికొని అనేక విషయములను గురించి మాటలాడిరి. సాయంత్రము 5 1/2 గంటల లాల్ బాగులో పురజనులు శ్రీ గంధి దంపతులకు మాన్యతాపత్ర మొసంగుటకు సభ చేసిరి. నియమిత కాలమునకు సుందర విశాలమైన సభాభవన మంతయు నిండిపోయెను. అనేకులు నిలువ వలసివచ్చెను. ఈ సభకు అన్ని జాతులవారు హాజరవులు, మహారాయలు, క్రిష్టియనులు, పార్సీలు, యూరప్తములు కూడ వచ్చియుండిరి. శ్రీలనేకులు సభలంకిలయిరి. సభ మంగళగీతములచే నారంభింపబడెను. తరువాత మాన్యతాపత్రమును చదువబడెను. ఇది శ్రీ గంధి దంపతులు దక్షిణాభిముఖముగా వైచిత్ర్యము చేసిన

మహాపాతకములను పేర్కొనుచు తమయొక్క కృతజ్ఞతను సూచించెను. శ్రీ గంధి గారు ఈ మాన్యతాపత్రము నందుకొనుచు ఇట్లు చెప్పిరి. తమకు ఇచ్చిన మాన్యతాపత్రమును, తమయొక్క మానవ అపామాన్యతను కృతజ్ఞతను తెలుపుచు, తాము ముంగుట దేశక్షేమ ఈ దేశక్షేమముగూడ, చేసి జగలసంతత ప్రేమకు పాత్రులగునని కోరుచుంటుమిరి. దేశభక్తులను విస్తారము జ్ఞాపించుటలను, నానందియమై గోష్ఠకథలు చేసి తమ మాన్యతను ఎల్లప్పుడు నిశ్చలముచుటలను, దేశభక్తుల మనుల చలించివారికి అనంతములను కోరికలు పుట్టుటలను కాక మాన్యతలనుగాన దేశభక్తులను విస్తారము పొందుట మంచిని కాదని. పాత్రాత్మ్య నాగరికములను ప్రభువేందక ఆచారములను అనుండి చలించకయున్న మన అదర్శములను కాపాడుకొని వారి నాచరణానికి దీక్షింపవచ్చు మనము పూర్వపురస్కృత్యమును సంపాదించుటయే గాక పాత్రాత్మ్యలక్షణము మాన్యదర్శకులుగా మండవలయునని చెప్పిరి. స్వదేశ సంస్థానముల వారినున్న ఎక్కుడు అవకాశములను వినియోగించుకొని రానురాజ్యము స్థాపించిచో బ్రతిపూపాలకులకు మాన్యదర్శకులు కావచ్చుననిరి. తదనంతరము శ్రీ గంధి దంపతులను పుష్పమాలాంకృతులను చేసి సభ ముగింపబడెను. వారి ఛాయాపటములకు తీయబడెను. నిన్న రాత్రి వీరు బొంబాయికి నయ్యమను బోయిరి. ఒక విశేషము.

వైవాహిక చిత్రము.

గుజరాతాలో నిపుడొక యభియోగము విచారణ యందున్నది. ఆ యభియోగమునందలి వివాహాంశ మిక్రింద వివరింపబడియున్నది.

యొక క్రమస్థుకచ్చియొకటి యొక బ్రాహ్మణయోగముని వెంట వెళ్లేను. ఆ చిన్నరాని లేవదీసికొని వెళ్లి నాదని యాచిలయొక్క తల్లిదండ్రులు అగ్రామాణునిమీద దావా తెచ్చిరి. అందుమీద నాతడెప్పుడుకాడి విచారణ జరిగెను. తనకు పనునాబుగే. ధూమికినయి, తనంతటకానే యాబ్రాహ్మణుని వెంట వెళ్లి, యాతనిని వివాహమాడితినియు అట్టి సాక్ష్య మొసగెను. పిమ్మట, మద్దయి జామీనుమీద వదలబడుటకు పూర్వము అట్టి తల్లిదండ్రు లాపిల్లను మఱియొకరికి వెండ్లిచేసిరి. తాను జామీనుమీద వదలబడినపిమ్మట వాబ్రాహ్మణుడు, తాను అనగా భర్తవించియుండగనే మఱియొకనిని వెండ్లిచెనని నేరమునై ఆ చిన్నరానిమీద దావా తెచ్చెను. విచారణలో ఆ చిన్నరాని యాతని సాక్ష్యము చెప్పెను. "నాకు కన్నము 18 సంవత్సరములు; నేను నిజముగ ఫిర్యాదియొక్క భార్యను. ఈ రెండవ భర్తకు వెండ్లిగడునని నా తల్లిదండ్రులు నన్ను బాంధవరచిరి. ఈ రెండవ భర్త నన్ను నిజమో నుంచి గదికి రాజుచేసి యుంచెను" నుజ్జప్తిగా గానీ వివాహముల సంబంధములను గమనించి వీరందరిని విచ్చలవిడిగ వదిలి వెళ్లి చో వెళ్లి విడుదల కాట్టిల్లనో ముని యనుమానపడి, యాచిలకు, కిల్లయొక్క భర్తల గద్దరి, తల్లిదండ్రులకు, తాతను జెయిలను నుంచుట టల్లెన వొనరిరి.

సమయ మూర్తి.

ఈక్రింది వింతకథనము "దీపక్" అను పత్రికలో నుండి గ్రహించబడినట్లు తెలియజేయుచు, నిది నిజమో అబద్ధమో ఖచ్చితముగ నెలుగుబాటగా ముని అమృతబాగు పత్రిక వ్రాయుచున్నది.

"ఒక వజ్రం ఒక బ్రెయిన్ లో రెండవ రోజు తి వెల్లెలో ప్రయాణము చేయుచుండెను. బ్రెయిన్ కొంత మారము వెళ్లినపిమ్మట ఒక విరోధముకై (శ్రీ) ఆ వెల్లెలో వెళ్లెను. ఆ వెల్లెలో కన్నులు వారిద్రులవలన ముగియవలసిన లేదు. వజ్రం తనయొద్దనుండి దబ్బును తెక్క వెట్టుచుండెను. ఆ వెక్లమును చూడగనే ఆయంగన మతి చెడెను. ఆ బాటగా మారవించి బ్రెయిన్ వెళ్లు చుండగా నాయంగన, ఆ వెక్లమును వాకిచ్చెదవా? లేదంటే, నీవు నన్ను వెలుప బలాత్కారము చేయుచున్నావని అలారంబెట్ కొట్టి బండికి అవును? ఆ యావజ్జుగారి నడిగెను. ఆతడెమియు బదులు చెప్పకుండెను. ఆ శ్రీ మతియొక పర్యా యము అడిగెను. అప్పుడిది వజ్రం గారు ప్రత్యుత్తర మొసగలేదు. అటు వెని ఆయంగన అలారం బెట్ వెంకట వెళ్లెను. ప్రమాదము రా నన్నదని తలచి రక్షిలు గారు తేగు వతో నా శ్రీ సమీపమునకు వెళ్లి సంగతియేమని యడుగుచు తనకు చెప్పుడు తెలిపి చెప్ప గొరవ దానిని వ్రాతమాలముగ నమ్మి యాచిలను కోరెను. వెంటనే ఆయంగన తాను చెప్పిన దానిని వ్రాసి యిచ్చెను. వజ్రం గారికి ఆనందమాయెను. ప్రక్క నేషన్ ఛేరగానే వజ్రం గారు రాజేవు పోలీసువారి కప్పగించెను. ఆలేడీమీది దావా యిప్పుడు మురాయిబాలో విచారణలో నున్నది.

మొదటి గంజాముదుడల (రాజకీయ) సభ.

ఈ మండలసభయందు దీక్రింది విషయములను గురించి 5 తీర్మానములు ప్రస్తావనకు తెచ్చుచున్నవి.

రాజకీయ, ఆంగ్ల ప్రభుత్వమునకు యుద్ధమునందు విజయము సమకూర్చవలయుననియు, యుద్ధము త్వరలో ముగియవలయుననియు, భగవంతుని ప్రార్థించుట, సామాన్య జేమముగారి భారతీయులు యుద్ధముగా పోరాడుట కవకాశ మొసంగిండులకు ప్రభుత్వమువారియందు కృతజ్ఞత వీరి యొందుట, ఆలో భారతీయుల పరాక్రమమును కొనియాడుట, గోళ్లేగారి మరణమునకు వగచుట, పుత్రుని మరణమునై శ్రీరాజు పతినిధిగారి నోరార్పుట, ఇవట శ్రీరాజు ప్రతిధిగారి యుద్ధోగ కాలపరిమితిని పొడిగించుటకు చక్రవర్తిగారిని ప్రార్థించుట, గ్రామ పంచాయతీ సభలు, మదరాసు నీటివసతి పంచాయతీ లెల్లు, ఆషిఖల్యాదర్థి యొకరి లోపములను సవరించుట, సోంపేట, తెక్కలి తాలూకాలకు నీటివసతి సమకూర్పుట, వంకధార, నాగాకలి, మున్నగు నదులకు అడకట్టు కట్టుట, నీటిపారుదలవిషయమై చిల్లర మరయ్యతులు, నారప్పలెట్టి మంచినీటి కిత్తెయ్యట, రైతులగోమలు, నీటితీరున, భూశిస్తు వీరియందలి లోపములు, పిల్ రెట్లు విధించుపద్ధతి, వ్యవసాయ పరిశోధక పాలములు, జంషుకాలలు, వైద్యశాలల ఖర్చులు, శ్రీకావళి ము ఆనుపనికి లేడి అపాతికరిని నేమించుట, వాటల నిర్మాణము, కోటబొమ్మల బెండిగోడ్డు, బెండి బోగ్ నేటు, గ్రామములలో శువులమేకబీడ్లు, వంకధార మున్నగు జలాశయములలో చేపలను బట్టుట, ప్రారంభవిద్యాశాలల స్థాపనము, ప్రారంభోచితవిద్యాప్రోత్సాహము, చేకయివిద్య, విద్యావ్యాపక, విద్యాభివృద్ధులకు సంబంధించిన మఱిగొన్ని విషయములు, గంజాం ఏజన్సీట్రాక్టులకు దీప్తిప్రమునము గాన నొకరిని నేమించుట, రంగువేయుట, నేత, యాపకశ్రమలకు నేర్పుటకై బరంపురని, శ్రీకావళం, ఈవట్లలో పాతశాలల నేర్పాటుచేయు కోరుట, స్వదేశోద్దయము, రైల్వేలు, ప్లామికిడి తాలూకా బోర్డు, ఆచార్యగోమలను తాలూకాబోర్డులకు ప్రెసిడెంటులుగ నేమించుట, ప్లామికిడిమనిసినులచేర్మక హోదా, బరంపురపు నీటివసతి, గ్రామకల్పము, ముని నీ పలు అధికారపరిమితి, మునిసీపాలిటీలకు గౌరవము వారి సహాయము, చక్రవర్తిరం తాలూకాలో గ్రామనిర్ణయము, చక్రవర్తిరం తానీల్లా, శిరస్తనాథుల అధికారపరిమితి, ప్రజల గోడుల నెలుగుటకు ఉద్ధోగములు సభల నేర్పాటు చేయవలయుననట, శ్రీకావళం దీనిజనునకు వెలికిరి అగ్నిసెంటులు కోరుట, మునిసీపలు, తాలూకా సభ్యుల ఎన్నికల పద్ధతి, స్థానులను తెలిగ్రావు అగ్నిముల అనశ్చకక, భూశిస్తు నిర్ణయ పద్ధతి, వాటుపాంతుల ప్రతిష్ఠాపనము, ఇండియా రోడలనువారు స్థాపకస్వరూపాలమును గురించి యిటీవల అంగీకరించిన తీర్మానములకు గలిగిన ఆకాశంగము.

గంజాం మండల ప్రభుత్వ సంస్కరణసభ.

గంజాం మండల ప్రభుత్వ సంస్కరణ సభ ఈ నెల 16-17 వ తేదీలయందు ఉదయము 7 గంటలకు మొదలు 10 గంటలవరకు టవునుహాల్లో జరుగును. మ|| రా|| రా|| గాదె రాభువరావు పంతులు గారు అధ్యక్షులుగను, మ|| రా|| రా|| కొంపగం రామమూరి పంతులుగారు, గణేశ మహా పాత్రోగారు, మారెళ్ల గంగరాజు పంతులుగారు వెలిదండ శ్రీనివాస రావుగారు భార్యదర్శులుగను ఒక అహమ్మే సంఘమేర్పడినది.

రాజమండ్రి వాస్తవ్యులు, సుప్రసిద్ధ ఆంధ్ర వక్తలును అగు బ్రహ్మశ్రీ చిలకమర్తి లెక్కీ నరసింహం పంతులు వారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహింప దయతో సంగీకరించిరి.

ఆ సభయందు చర్చింపబోవు చిత్తి తీర్మానము లీక్రింది విషయములకు సంబంధించినది. 1. కీర్తిశేఖరై గోళ్లే గారు 2. శ్రీనిధ్య 3. సుమద్రయానము 4. వరకుల్లము. 5. రజన్యలా వివాహ శాసనము 6. వింతలు వివాహము. 7. మధుపాన నిషేధము 8. సాంఘిక నీతి 9. అంతర్జాతీయ వివాహములు 10. నిమ్మ బాక్సొద్ధరణము 11. నిర్ణయామోదకుల బాధ్యత కడపటి నిర్ణయా మీరీతి నన్నది.

XI. నిర్ణయామోదకుల బాధ్యత

కొన్ని సంస్కరణములను అనుచరణమునందు బెట్టుటలో విశేష కష్టములు గలవని ఈ సభవారు ఒప్పుకొనుచు, సంఘస్థి సంస్కరణ సమాజములయందు మెంబరుగా గాని లేక ఏవిధమున వైస సంస్కరణపు తీర్మానమును ఆమోదించిన వారుగా గాని యుండికొందరు, అట్టి తీర్మానములను ఆచరణమునందు బెట్టిన వారిని, ప్రత్యేకముగా పనికట్టుకొని సాంఘిక, పాధలపాలు చేయబానుట మిగుల అక్రమమని ఈ సభవారు అభిప్రాయపడు చున్నాడు.

FOREIGN TELEGRAMS.

(REUTERS AGENCY).

THE GREAT EUROPEAN WAR.

GREAT BRITAIN.

An Enquiry Regarding the Sinking of "Lusitania."

The First Lord's Statement.

LONDON, May 10.

In the House of Commons Mr. Churchill informed various questioners that enquiry into the lamentable loss of the "Lusitania" would be held without avoidable delay. He emphasised that it was impossible to announce arrangements for patrolling the coast. We had insufficient destroyers to provide escorts for merchantmen, of which more than two-hundred arrived and departed daily safely. The Admiralty had sent a warning to the "Lusitania" and directions for her course, and these were acknowledged. He could not detail the matter in view of the inquiry.

Mr. Churchill further intimated that the Admiralty acted on and studied carefully the various warnings. He did not know the size or number of the submarine which sank the "Lusitania."

Too Proud to Fight.

Peace is an Elevating Influence.

LONDON, May 11.

PHILADELPHIA.—Speaking to naturalised Americans, President Wilson indicated that the probable course of the United States with regard to the "Lusitania" would remain in peace and she would seek to convince Germany of the injustice to mankind of the tragedy.

The President said that the example of America must be a special example. Peace is a healing and elevating influence in the world. While strife is not. There is such a thing as man being too proud to fight being so right that it is unnecessary to convince others by force (cheers.) President Wilson did not refer to "Lusitania" but his audience did not hesitate to apply his statement.

A Painful Contrast.

LONDON, May 10.

Newspapers contrast the jubilation of Germany and the congratulations of Admiral Von Tirpitz to the Navy with the lamentable accounts of despairing mothers who have lost their children, the rows of women and young children lying the morgues; and hospitals filled with women suffering from wounds, shock and exhaustion.

War Cable to the Viceroy.

THE "LUSITANIA" AFFAIR.
World-wide Condemnation.

SIMLA, May 11.

The following telegram has been received by the Viceroy from the Secretary of State dated 10th May:—The sinking of the "Lusitania" has caused jubilation in Germany. Hundreds of congratulatory telegrams have been sent to Admiral Tirpitz, and the "Cologne Gazette" says the German people received the news with unanimous satisfaction. The American Press describes Germany as an outlaw among the nations. The "New York Times" says:—"Now we are warned that Germany is resolved to make war in disregard of the laws of God and of man like a Malay running amok, we know what to do." In Italy the disaster has caused a tremendous outburst of indignation. The "Corriere Della Sera" says:—"This enormous brutality passes all limits. We must go far back to find such a total suppression of humanity." The "Secolo" says:—"This act added to the blind destruction of lives, cities, monuments and property places the Germans beyond all law." The Norwegian Press says:—"The whole world regards the event with horror and detestation." The Swedish Press calls it an unpardonable crime against humanity. In Holland it has made a deep impression and the papers protest against the cold blooded murder of the passengers and crew. In England there has been during the past week a marked deepening of resentment against Germany. The employment of poisonous gases, the agonies endured by soldiers asphyxiated by them, the poisoning of wells in South Africa and the crowning atrocity of the torpedoing of the "Lusitania" without warning have incensed the British people as nothing has done.

Sir John French's Report.

Sir John French reports an advance against the German lines between Armentieres and La Bassée and our airman have made successful attacks on the railway junction north of Lille and dropped bombs elsewhere. On Hill Sixty we have recaptured another part of the trenches lost three days ago. The French have made considerable progress north of Arras. The Admiralty reports for the week ending 5th May show five merchant vessels and sixteen fishing vessels sunk by German Submarines but the arrival and sailings of overseas steamers to and from British ports was 1604 which is the largest number since the commencement of the war. This morning a Zeppelin dropped bombs on southern coast of Essex. One woman was killed several persons injured and some houses burned.

TELEGRAMS.

FRANCE.

Another Dash For Calais.

DESPERATE FIGHTING.

Germans Mown Down and Repulsed.

LONDON, May 11.

Correspondents in Northern France state that the fierce fighting, which is general on a front of 70 miles from Arras to the sea, is the final and most desperate battle for Calais. The losses on both sides have been very heavy. The enemy's bombardment of Ypres on Saturday was most intense. Hitherto they pounded the British trenches, which had to be abandoned, but when the Germans advanced in masses they were mown down and finally repulsed.

French Capture of Lunion Farm.

LONDON, May 10.

PARIS.—The communique says.—French Marines eastward of Saint Georges captured Lunion farm which had been very strongly fortified.

Two More Shells into Dunkirk.

Germans fired two shells into Dunkirk to-day. Northward of Arras we maintained all our important gains. The artillery engagements have occupied elsewhere.

RUSSIA.

A Russian Statement.

LONDON, May 11.

PETROGRAD.—An Official statement says.—Our offensive in the region of Shavle continued successfully on May 9th. Our cavalry successfully attacked and chased for several score versts a Bavarian cavalry division supported by Prussian guard and infantry regiment which had surrounded our troops operating in the direction of Keydany and Beyssagola. The enemy after desperate battles in west Galicia, succeeded in crossing the upper Wisko near Krosho. We captured several thousands of Austrians and Germans in the past week.

The Enemy made impetuous attack in massed formation in the Javornik mountains above Lomnitz. Their losses were so heavy that dead bodies prevented us from firing from our trenches. Our infantry notwithstanding the fire from quickfiring left their trenches clambered over them and swept attacking columns with fire. The enemy were everywhere repulsed. The enemy after a stubborn fight forced the Russian detachment near the village of Zaleviki to fall back on the left bank of the Dniester. Our advanced guards crossing the Dniester attacked on the Chabokruti front and at the confluence of Stryi and took 1300 prisoners.

A Russian Communique.

A Russian Communique says:—On the evening of the 7th the enemy continued attacks with undiminished vigour but less frequency in Western Galicia. The Austrians claim they have crossed the Carpathians ridge pursuing the Russians and that Hungary is freed from the enemy but the Russians say that they have repulsed with complete success the hostile attacks in the direction of Mezo Laborez. A Russian report says that the Germans supported by a fleet have occupied Libau on the Baltic. Russian troops have made progress south west of Mitau near Rigai.

TURKEY.

Forcing the Dardanelles.

BOMBARDMENT OF PORTS.

General Situation Most Satisfactory.

LONDON, May 11.

A message from the Dardanelles to the "Daily Chronicle," dated the 6th May, says that the warships entered the Straits beyond Kephez Burnu and bombarded the forts in the Narrows at close range. The general situation is most satisfactory.

INDIAN TELEGRAMS

(Associated Press Agency.)

SIMLA.

Transport Claims.

To be Considered by the Committee.

SIMLA, May 11.

It is announced for general information that His Majesty's Government have now agreed to the examination of third party claims by the Transport Claims Committee. Claims of this character will therefore be examined and classified by the Committee, but it should be clearly understood that the Committee have no power to commit the Government to any course of action in regard to such claims. All enquiries with reference to these claims, and also with reference to other claims to be examined by the Committee, should be addressed to the President of the Committee at the Secretariat buildings, Bombay.

Exports to Jeddah.

To Save Starving Pilgrims.

SIMLA, May 11.

It will be remembered that last March, in consequence of the high handed action of the Turkish authorities in Jeddah in seizing a cargo of food supplies intended for the use of the pilgrims in the Hedjaz, the Government of India were reluctantly compelled to stop export of such food supplies from India to Jeddah. It has now been brought to the notice of His Majesty's Government that this stoppage of supplies to the Hedjaz is causing distress

TELEGRAMS.

amongst the pilgrims and innocent residents of the holy places. In spite, therefore, of the risk of such supplies being again misappropriated by the Turkish authorities and, contrary to the usage of war, His Majesty's Government have, out of consideration for the wants of the pilgrims and innocent residents, again authorised the export from India to Jeddah of supplies sufficient to meet those wants.

Motor Launches Required.

For Service in the Persian Gulf.

The Surgeon General's Appeal.

SIMLA, May 11.

Surgeon general Sir C. P. Lukis, Chairman, Executive Committee, St. John Ambulance Association has issued the following:—One of the features of the present war is the adoption of motor transport for the conveyance of the sick and wounded and not the least of the achievements of the Red Cross Societies i. e. the St. John Ambulance and the British Red Cross Society has been the provision of a very large number of these ambulances. The St. John Ambulance Association in India has furnished four motor ambulances which are actually serving either at the front or in connection with the war hospitals in India. We are now endeavouring to provide a fleet of these ambulances for service in one or other of the theatres of war in addition to wheeled vehicles. The necessity has now arisen for other forms of motor transport and the Indian St. John Ambulance has already provided two motor launches for service in the Persian Gulf and more vessels of this kind may be required. The Council appeals to its generous supporters in India for help in carrying out this new and very important extension of its work. It is proposed to fix brass plates on the motor ambulances and boats giving the names of the donors. All contributions intended for Motor Ambulances or Motor Boats should be sent to the Honorary Treasurer St. John Ambulances Red Cross War Fund, Alliance, Bank, Simla, specially earmarked for this purpose.

CALCUTTA.

Theft in Cooch Behar Palace.

4½ Lakhs of Maharani's Jewellery Lost.

RANGPUR, May 11.

The theft is reported at the Cooch Behar Palace on Saturday of the Maharani's Jewellery to the value of four and a quarter lakhs of rupees. Thirty thousand rupees reward is offered.

An Affray between Dacoits and Policemen

CALCUTTA, May 11.

In connection with the recent political dacoities in the Pabna Nadia and Faridpur Districts the local Police met the dacoits near the Padma river chasing them to their boats. Both sides were armed with guns and Mausers and in the running fight three policemen were wounded and one dacoit shot dead. The gang landed again near Gjalundo and escaped.

Death of Lieutenant Payne.

CALCUTTA, May 11.

The Hon. Mr. C. F. Payne, Chairman Calcutta Corporation has lost his younger brother Lieutenant J. O. Payne killed in action in France.

Colonel Lumsden Dead.

CALCUTTA, May 11.

A "Statesman" cable reports the death of Colonel Lumsden in London yesterday.

Burning the Pictures in a High School Library.

CALCUTTA, May 11.

A message from Faridpur states:—Some pictures in the Library of the Bhangra Higher English School have been found burnt. Enquiry is proceeding.

The Sinking of the "Lusitania"

Protest Meeting of American Residents at Calcutta

CALCUTTA, May 11.

At a meeting of the American citizens residing in Calcutta held at the Grand Hotel this evening, Mr. A. P. Stockwell presiding it was decided to send the following cable to the Associated Press, New York City:—

The "American residents of Calcutta, in public meeting assembled, wish to place on record their opinion that the destruction of the "Lusitania" by a German submarine without regard to the consequent loss of innocent lives is an act to be considered with horror and indignation by every honourable person. We express our firm conviction and belief that the American Government will take prompt action towards securing the safety of the lives of Americans and other neutrals on the high seas."

Let India send a Crore of men.

To Annihilate the Germans.

CALCUTTA, May 12.

The effect of the "Lusitania" outrage on Indian opinion is exemplified by a letter from a Barrister to the "Indian Daily Telegraph" suggesting that India should send a crore of men to annihilate the Germans.

BOMBAY.

Arrival of the Hospital Ship "Madras."

BOMBAY, May 10.

The Hospital Ship "Madras" arrived here to-day with about 500 Indian wounded and invalided soldiers and 20 British Officers.

TELEGRAMS.

The Mail Boats.

BOMBAY, May 10.

The P. and O. English Mail steamer "Kaiser-i-Hind," which left Bombay on the 17th April, arrived in London on the morning of Saturday, the 8th May, all well. The same Company's Mail steamer "Kashmir," with the outward mails of the 24th ult., is expected to arrive at Bombay at daybreak on Friday next.

The Bhampta Gang Case.

Conclusion of the Trial.

POONA, May 11.

The Bhampta gang case, in which 41 accused were charged with being members of a gang associated for purposes of committing theft, concluded before Mr. Balak Ram, Acting Sessions Judge, to-day. Five accused had been previously sentenced, and to-day the Jury unanimously found all the accused guilty with the exception of two, who were acquitted and discharged. The Jury gave it as their opinion that there had been an association for common purposes of theft. The Judge paid a warm tribute to the able way in which Khan Bahadur Davar, Public Prosecutor, had marshalled his facts, and to Inspector Sadamar for the trouble he had taken in the investigation. Some idea of the mass of evidence gone into may be had from the knowledge of the fact that the trial began on 4th February and lasted till the 11th April, during which time many witnesses were examined for the prosecution and 50 for the defence. The Judge promised to pass sentence to-morrow morning.

BURMA.

Crew of the S. S. "Worcestershire."

Convicted of Refusing to Proceed to Sea.

RANGOON, May 11.

Serang Abdul Rahim and his men, about 33 in number, crew of the S. S. "Worcestershire," were convicted by the Magistrate of having, on 6th May, refused to proceed to sea without reasonable cause. They were sentenced to fines ranging from Rs. 2-8 to Rs. 3-6 each and eight weeks' hard labour. The men had signed on for twelve months and had finished only three.

PUNJAB.

The Juggiwala Case.

MULTAN, May 10.

The Juggiwala case opened before the Special Tribunal to-day. "Nolle Prosequi" was entered again 155 accused leaving 37 to be tried two being absconders. Sardar Gans Sukhah Honorary Magistrate of Mazari Biloches who is the first witness deposed that on urgent instructions from the Deputy Commissioner he proceeded on March 17 to Jatoi with 120 armed horsemen to assist a police enquiry into the dacoities. Forty five suspects were arrested. The case is proceeding.

A Court House Burnt.

RANGOON, May 10.

The Court house and two Settlement Barracks at Myingyan were burnt on Saturday night, current and confidential records being destroyed.

A Returned Emigrant Arrested.

LAHORE, May 10.

The "Billedin" reports the arrest at Chanki on the 6th instant of one Durain Singh a returned emigrant wanted in connection with the Lahore conspiracy cases. He has been brought to Lahore in custody.

The Multan Cases.

The A. S. P's Evidence.

MULTAN, May 11.

Before the Special Tribunal to-day the chief witness was Mr. Chaitan Assistant Superintendent of Police Muzahargarh who stated that the causes were partly political partly economic. By political he did not mean seditions or disloyal but unsettlement caused by the war, the nature and distance of which people were too ignorant to understand. A rumour that the British had left India was accepted without question and people stampeded. There was no connection between one dacoity and another.

Wheat Very Cheap in Lahore.

LAHORE, May 12.

WHEAT in Lahore is now down to eleven seers per rupee.

The Jhand Dacoity Case.

Nineteen Accused Convicted.

LAHORE, May 11.

In connection with the Jhand dacoity, twenty two men were sent up for trial before the District Magistrate of Jhand, who convicted and sentenced two to seven years' rigorous imprisonment, ten to five years' and seven to three years' each. One accused was discharged and two were acquitted.

UNITED PROVINCES.

Landlords' offer to Tenants.

To go on active Service.

LUCKNOW, May 12.

Landlords have offered five ghazas of land rent free to each of their tenants who goes on active service. If killed the heirs will be kept in the estate service and if there should be no male heir the widows will receive Rs 3 per month for life.

TELEGRAMS.

SOUTH INDIA.

The Third Andhra Conference.

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT.)

VIZAGAPATAM, May 12.

The third Andhra Conference met this morning at 7-30. The President the Hon Mr. P. Ramarayaningar was conducted to the Hall in procession with band and amidst shouts of Vande Mataram. The proceeding commenced with prayers recited by Hindu, Christian and Mohammedan Gentlemen.

About 1500 people attended the sitting, including 530 delegates from Bombay, Hyderabad, and from all the Telugu Districts. Telegrams of sympathy and full support were received from the Maharaja of Bobbili, Mr. Nyapati Subbarow, Kumararaja of Challapalli, Mr. Nagamayya of Travancore, Messrs. Ramabhadra Naidu, Gandhi, Sachidananda Simha and Narasimha Rao of Kurnool.

The Hon. Mr. P. Ramarayaningar was proposed to the chair by the Zimindar of Polavaram and was seconded by the Hon. Mr. Mocharla Ramachandra Rao, the Hon. Mr. B. N. Sarma, the Hon. Mr. Narasimharaj, Messrs. Vellury Surayanarayana Rao, Reddi Naidu and Kedi Ramamurthy.

Mr. Venkatapatiraja, Chairman of the Reception Committee eloquently pleaded for the creation of an Andhra Province. He said that progress was only possible to the Andhras if they were blessed with a separate Province like the Beharees. The unequal combination with the Tamilians tended to retard their progress. Answering the criticisms of certain people that the creation of a separate Province is suicidal, selfish and detrimental to national interests he said that "if the existing 12 Provinces does not prevent us from becoming an Indian nation, an addition of three more provinces does not bring out any change." He advocated colonial self-government on federated lines according to the division of languages.

The President then delivered a most able address in Telugu which was very often vociferously cheered. The subjects committee met at 1 P. M. and the conference at 3 P. M.

The Eighth Arya Uysya Conference.

BELLARY, May 12.

At a meeting of Visyas held at Bellary it was resolved to hold the eighth Arya Visya Conference at Bellary on 27, 28, and 29 May. Mr. V. Subbuhetty 3. A. Amildar was elected chairman of the reception committee.

Weather Report.

SIMLA, May 12.

Rainfall continues in Burma, North east India but the weather has been practically dry elsewhere. Chief amounts are:—Moulmien 2 inches, Tavoy Toungoo Kyaukpyu Monywa 1½, Victoria Point Rangoon Bas-sain 1, Lashio Bhamo Shillong 2, Dibrugarh Sibsagar 1, Chirrapunji 5, Chittagong 4, Danajpur 1, Jalpaiguri False Point Purnea 1½. Temperature is low in Burma and high in Northwest India.

FORECAST: Decrease of rainfall in Burma.

ద్వితీయాంధ్రదేశ గ్రంథభాండా గార ప్రతినిధిమహాసభ.

రెండవ దినచర్య.

ఈ సభ 10వ తేదీన మైసూరులో ఉదయము 8 గంటలకు సమావేశమయినది.

ప్రథమమున వడ్డాది సుబ్బారాయణుడు గారితో దైని ప్రాథమిక గావింపబడినది. వారి కార్యక్రమమునకు ఉపకమింపబడినది. తరువాత సూరి నరసింహుడు గారు, ఆంధ్రదేశపు ప్రకటన భాండా గారోద్యమమును గూర్చియు, సంచారపు ప్రకటన భాండా గారములను గూర్చి (శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యము గారు, గ్రంథాలయములను గూర్చి అనిచేయుచున్నది. ఆర విషయమును గూర్చి అయ్యంకి వెంకటరమణయ్య గారు, దేశభాషా సామగ్రియను గూర్చి వల్లూరి మూల్యనారాయణ రావు గారు, ప్రారంభ విద్యను గూర్చి సత్యనాథుడు హనుమంతరావు గారు, గ్రంథపాలన గూర్చి ధర్మములను గూర్చి టేకుమల్ల వెంకటేశ్వరరావు గారు, గ్రంథ విభజనమును గూర్చి వెలిదిండి శ్రీనివాసరావు గారితో ప్రాయుడిన వ్యాసమును మరొకరును, గ్రంథాలయముల ధర్మములను గూర్చి గుల్లూరి నారాయణ గారు, మునికొండరును ఉపన్యాసములను విచ్చిరి. అందు వల్లూరి మూల్యనారాయణ రావు గారు దేశభాషలను గూర్చిన యుపన్యాసము మిగుల ప్రశంస నీయమై, భాషభారతమై సర్వజనానుమోదమై యున్నదనుటలో సంతోషము కలిగి యుండెను. ఉపన్యాసముయొక్క సారము వినిన నుదాహరణపరిచినది.

సహాయము

ఈ సభ సామగ్రి వరమున రాజకీయ కళాశాలయందు ప్రవేశించుటకు శ్రీవడ్డాది సుబ్బారాయ కవిగారు, విద్యా శ్రీ అభిషేకుడు సేయు గారగు సీ. కొరసామియ్య గారును, వారి కేరరీయంపరిచి గ్రంథములను విచ్చేదమని వెల్లి తమ ఉదారభావమున శ్రీవల్లడించియున్నారు. వడ్డాది సుబ్బారాయ కవిగారి గ్రంథములు 25 గలవు. వీరికి రూ 11.4.0 లు ఉండును.

దును. సీ. కొరసామియ్య గారు గ్రంథములు 11 గలవు. వారి వల 10-8-0 లు. ఈధర్మమునకు ఇయ్యబడును.

సాయంకాలపు చర్య

మైసూరు సాయంకాలము 8-20 గంటలకు సమావేశమయినది. ప్రథమమున కొన్ని యుపన్యాసములు చదువబడినవి. తరువాత వడ్డాది సుబ్బారాయకవిగారితో ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు నిమిత్తమై ప్రాయుడిన పద్యములొక్కట చదువబడినది. అనంతరము ఈక్రింది తీర్మానములు చేయబడినవి.

తీర్మానములు.

1-వ తీర్మానము.

గోపాలకృష్ణ గోశ్వే గారును, కొక్కొండ వెంకటరత్నం పంతులుగారు, పురాణం వెంకటప్పయ్య గారును, జోన్న విత్తుల గారు నాథంగారును చనిపోయినందులకు కీర్తనలు వారి కుటుంబములకు తమ సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.

అగ్రాసనాధిపతిగారితో నుపసాదించబడినది.

2-వ తీర్మానము.

విద్యాభివృద్ధి చేయుటయందు గ్రంథాలయములు ముఖ్య సాములు గనుక (1) ప్రస్తుతము ఆంధ్రదేశమున స్థాపించబడి యున్న గ్రంథాలయములకు, పఠనమందిరములకును, మునిసిపాలిటీ, డిస్ట్రిక్టు లాల్ బాబోయ్యయొక్క (ద్రవ్యముల నుండియు ప్రాప్తియలొ రివిన్యూలనుండియు ద్రవ్యసహాయమును జేయుటకు సదుపాయములను గలగ జేయవలసినదని ప్రభుత్వము వారికి ఈసభ వారు ప్రార్థించుచున్నాము. (2) ఆంధ్రదేశపు ప్రభుత్వమున అనుకూలమైన స్థలములందు ఆంధ్రభాషయందు ప్రయోగింపబడు గ్రంథములనున్నటిని పత్రికలనున్నటిని చెన్నపట్టణ ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భాండాగారముందలి ఆంధ్రగ్రంథ ప్రభుత్వముననున్నటిని ఆంధ్రదేశముందలి ఇతర గ్రంథాలయముల నొకదానిని ప్రభుత్వమువారు వెలకొల్పట ఆర్థికశక్తిగల గనుక అట్టి గ్రంథాలయముల త్వరలో స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారికి ఈసభ వారు ప్రార్థించుచున్నాము.

3-వ తీర్మానము.

దేశమువారిచే ప్రయోగింపబడు పరిశ్రామిక ఆంగ్లవిషయక ప్రచురములనున్నవి జిల్లా గెజిటీలను ఆంధ్ర భాషయందు ముద్రింపబడిన గ్రంథముల పత్రికలను ఆంధ్రదేశమునందలి గ్రంథాలయముల కన్నింటికీ ఉచితముగా దహన చేయవలసిన ఈసభ వారు ప్రభుత్వమువారికి ప్రార్థించుచున్నాము.

4-వ తీర్మానము.

ఆంధ్రదేశము నందంతటను గ్రంథాలయోద్యమమును వ్యాపింపజేయుటకు సంచార కార్యదర్శి నేర్పాటు జేయుటకు కావలసిన ద్రవ్యమును సహకార్యులకు అందయు సహాయ పడెదరని ఈసభ వారు జరుపవలసిన ప్రార్థించుచున్నాము.

5-వ తీర్మానము.

ఆంధ్రదేశమునందున్న అన్ని పట్టణముల యందును పల్లెల యందును గూడ గ్రంథాలయములను గాని పఠనమందిరములను గాని స్థాపింపవలసిన జరుపవలసిన ప్రార్థించుచున్నాము.

6-వ తీర్మానము.

ప్రతి గ్రంథాలయమును తాము గతసంవత్సరమునందు చేసినపనిని నివేదించుటకును, ముందు చేయుటనుకొన్న పనిని గూర్చి ప్రస్తావన చేయుటకును, జనసామాన్యమునకు సంఘా ద్వైత్యములను జేయుటకును గాను సంవత్సరోత్సవములను జరుపుటకును అనుయాయులను జరుపబడిన కార్యనివేదనమును ఈసభు పక్షమున ప్రకటించు పత్రికలలో ప్రకటించుటకు గాను కార్యదర్శులకు బంపుటకును గ్రంథాలయసంఘములను ఈసభ వారు గోరుచున్నాము.

7-వ తీర్మానము.

ప్రతినిధులకట్టుములవలన వసూలు అయిన సామును సంచార కార్యదర్శియొక్క ఖర్చులతోను ఇతర ఖర్చులతోను ఈసభ వారిచే నేర్పరుపబడిన గ్రంథాలయసంఘమునకు ఇచ్చుటకు ఈసభ వారు తీర్మానించుచున్నాము.

8-వ తీర్మానము.

ఆంధ్రదేశ గ్రంథ భాండాగార సంఘమునకు ఈసంవత్సరమున దిగువ నుదహరింపబడిన వారు కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

అగ్రాసనాధిపతి:— గో. మోచర్ల రామచంద్రరావు గారు.

ఉపాగ్రాసనాధిపతులు:— చిలకమర్రి లక్ష్మీ నరసింహముగారు, సూరి నరసింహముగారు.

కార్యదర్శులు:— నాళం కృష్ణారావుగారు, అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు.

ఇతర సభ్యులు. 40 మంది.

9-వ తీర్మానము.

తెనాలి లాల్ బాబోయ్య గారు భాషాభిలాషి. సంఘమునకు భవనమును నిర్మించుచున్న పునాదిపాటిగారు వాస్తవ్యులు ఉదారభావులునగు, యేర్లగడ్డ వెన్నెరు సాదరి గారి కీర్తనలు వందనము లిచ్చుచున్నాము ఇట్లే ఆంధ్రదేశములోని జమీందారులును ధనవంతులును గ్రంథాలయోద్యమమునకు సహాయమును జేయుమని ప్రార్థించుచున్నాము.

రైల్వేబోర్డువారి ప్రోహములు.

VI

సరకుల బోర్డువారి ప్రోహములను గమనింపబడుట

బోర్డువారి ప్రోహములను భంగము కలుగుటకు వారు తమగమనమున, కత్తిని, గుర్రుల రాకపోకల విషయమున మాత్రమే విశేషముగ వినియోగించుట మతియొక కారణము. ప్రయాణికుల ప్రయత్నములనుగూడ. తాము గమనించుచుండు నటుల బయటికి ఆగవడునిమిత్తము ఎప్పుడో ఒకప్పుడు బోర్డు వారు ప్రయాణికుల విషయమునుగూడ కొంతకాలము గమనించెదరు; కాని, గొప్పపలము ఏన్నడక ప్రార్థనమే ఆ ప్రశంస మరల విస్మృతికింద మామనము.

దోషముల న్యాయమూర్తు లగుట

బోర్డుమెంబరుగనో, నైక్రెటేరియగనో, అండ్లర్ నైక్రెటేరియగనో నేమింపబడువారు ఇండియన్ రైల్వే సింబల్డిలలోని యుద్ధోగములే. అనగా, ప్రయాణికులయడ సహాయములేక, వారి కష్టములను గమనించక పనిచేయుచుండినవారి. ప్రయాణికుల హక్కులకై కంపెనీవారితో పోట్లాడు పూచీగల స్థానములకు నేమింపబడుచున్నార.

బోర్డువారి విషయమున నేర్పడు

మతియొక లోపము

బోర్డువారు నెరవేర్చవలసిన భారములను వారు చక్కగ నెరవేర్చగలగలవలయును ముఖ్య కారణము మతియొకటి కలదు. అదేదియనగా, వారు ఇంగ్లాండులో నుండు ఈకంపెనీల డైరెక్టర్ల సభలో నెక్కువభాగములకు ఉన్నతోద్ధోగముల నంగీకరించరాదన నియమము లేకుండుటయే. అట్టిహోదాను పొందవలయునను ఆశయే, వారినిపొందుటకు రైల్వేకంపెనీల వారి దయాదాక్షిణ్యము లాశక్తికము లను ఎటుకయే కంపెనీలవారి కధికారిభావమున, బోర్డువారికి బాధ్యభావమున నుపాదముగ నుండునటుల చేయుచున్నది. అయిన నేమి? బోర్డుమెంబరులగుడ మరచివ్రాసినదా? ఆశాపితా మనస్సు వారు లోబడరాదని యూహించుట ఆసమంజసము. ఆశోకులకారణములను వాసింపిడి కంపెనీలవారివిషయమున వారు ఖచ్చితముగ ప్రవర్తించవలయునని యెదురుమాదుట నెట్టితనము. బోర్డుమెంబరు స్వభావమునకేం కంపెనీలవారి మీద ఆధారపడవలసియున్నది. కాబట్టియే, ఆసభవారి కార్య నిర్వహణపద్ధతి చెడిపోయి, దొరతనమువారి ముఖ్యోద్దేశము నకు భంగము కలిగెను. రైల్వేబోర్డువారు స్వలాభమునకై కంపెనీలమీద ఆధారపడియుండుటయే బోర్డుకార్యములు తృప్తికరముగ నెరవేరకుండుటకు ముఖ్య కారణమని 1911-12 సం॥ "ఎంపయర్" పత్రికలోను వ్రాయబడియున్నది

అత్యావశ్యకత.

ఇంతకాలము సంఘటించుచుండేలో అని యొకడు సంభవించుట నిక్కము. బోర్డువారు కంపెనీలకు లోబడినవారి కలె ప్రవర్తించకుండు సందర్భము సంఘటిల్లవలయుననిచో ఆసంఘ (బోర్డు) నిర్మాణపద్ధతిని మార్పుట అత్యావశ్యకము బోర్డుమెంబరులలో నెవ్వరుగాని ఏ ఇండియన్ రైల్వేకుగాని డైరెక్టరుగా వచ్చుట కవకాశ ముండరాదు. బోర్డులోని ఏ నైక్రెటేరిగాని, ఏ అండ్లర్ నైక్రెటేరిగాని ఏ కంపెనీలోనైనను ఎట్టియుద్ధోగమునుగాని పడయుట కవకాశ ముండరాదు. ఇట్టిసంగతులకు మనసుమగి వార్తాపత్రిక లనేకములు నలవ నిచ్చినవి. ఇతిరవార్తాపత్రిక: టు మ్యాదర్బకముగ నెవ్వరగల యంతటి యోచిమిత్వము, స్వాధ్యక్షత్వానుబంధితోడను "మహారాష్ట్ర"యను పత్రిక గమరము రెండేడ్లకాలము పలు నీలలో వ్రాయుచుండెను. బోర్డువారి పద్ధతిని మార్పుటకు ఇదియొక్కటియే మార్గము; ఇదియే మేల్తనమార్గము. కాని, రైల్వే కార్యనిర్వహణములనుగూడించి బహిరంగపు విమర్శనలను గమనించు జోలి యుద్ధోగిని లేనటుల కన్నట్టుచున్నది.

బోర్డును బోలిగొలిగించవలెనటుల వాయభిప్రాయము గాదు. దానిని సవరించవలయుననుచు నామెంత. బోర్డు వారు కంపెనీలవారియను పాత్రలు గాకుండు స్వేచ్ఛానందు సందర్భము సంఘటిల్లవలయుననుటయే ప్రజల కోరిక

బోర్డునిర్మాణముయొక్క ప్రస్తుతపద్ధతి ప్రజలపరామర్శ సేగాక ప్రభుత్వమువారిచేయుచున్నది. అందుకలదిగనున్నది కాని ఈసందర్భమునం దొక్కనిమిషమునకన్న నెక్కువగ చెప్పటకు నేసిపుడు తలచియుండలేదు. అయితమునుగూడించిగూడ నేను చెప్పటకు ప్రార్థన (ఇండియన్ ఇంజనీయరింగులోనిసికతము) తిమ్మిమాపుచున్నాను. అందులో నీతిరసమున్నది. "ప్రభుత్వము వారు భేద సాంప్రదాయమును ఎట్టియున్నయెడల, రిట

యరు ఉద్ధోగములకు గొప్ప ప్రత్యేకములను ముందు ఇప్పుడుండఁగంతటి శోలిని కలిగించియుండరు. మంచి తరుణమున నొకడు విషయముల నెట్టిగ, గుట్టుతెలిసి, యా యెటులను ముక్కుండు లేనలాభము కనుకూలముగ వినియోగించుటకు పూనుకొనినయెడల, అట్టియాతను ఆశాపితామహులకు లోబడును. అట్టి సందర్భములో ప్రముఖు లెవ్వరుగాని తమకు తెలియవచ్చిన విషయముల వచ్చిటిని సంభ్రాముగను, శీఘ్రముగను ప్రభుత్వమువారి యెటులకు తెచ్చుటలో పరాజుష్ఠులు లయ్యెదరు.

ప్రభుత్వమువారికి ఏన్నడు ఇబ్బంది.

బోర్డులోని యిప్పటి పద్ధతివలన ప్రభుత్వమువారి కేర్పడి ఇబ్బంది ప్రజలకు వారి (ప్రభుత్వమువారి, యెడ కలుగు అసంప్రప్తి అప్రీయును, ఇత్యాదులతోగూడిన చిత్రవైకల్య మే. ఇటీవల గొన్ని సంవత్సరముల కాలముగ మును వినుచుండు అసంతృప్తి మొదలగు వానికి బోర్డువారు మూడవ తరగతి ప్రయాణికుల కష్టములను గమనించక ఉదాహరణ భావముతో ప్రవర్తించుచుండుటయే కారణము. విశాఖలో ప్రయాణికులకును, ఇండియన్ ప్రయాణికులకును ముఖము ఆదరణలో భేదము విశేషము; తేటతెల్లముగ, సర్వసంబధముగ గోచరముకాదగినది; అత్యగౌరవముగల భారతీయుల కెల్లరకును ఆగ్రహవేషమున కలిగించగలిగినది. 1909-10 సం॥ మొదటి రెండు తరగతులలో రం లక్షల ప్రయాణికు లుండెరి. మూడవతరగతిలోమాత్రము ఆ సం॥ 30 లక్షలు, 10 లక్షలమంది ప్రయాణికులేర్పడిరి. మూడవ తరగతి కోట్ల కొలది ప్రయాణికుల సౌకర్యములకు భంగము కలిగించియున్నా, స్వల్పసంఖ్యాకులగు మొదటి రెండు తరగతులవారికిని అవసరముకంటె నెక్కువగ సౌకర్యములు కలిగించబడుచున్నవి. ఈ సందర్భమును బట్టి, మూడవ తరగతి ప్రయాణికులు, తమకీటి యిబ్బందులను కలిగించు నవకాశము రయిల్వే వారికి లభించునటుల నియమముల నేర్పాటుచేయు ప్రభుత్వము వారినిగూడించి దురభిప్రాయమును గలిగియుండును. యూరోపియన్ వర్తకుల సౌకర్యమునకై తమ (మూడవతరగతిప్రయాణికుల) వసతులను ఉదాహరణముచేయుట తమకు గోచరమునుండ, వారు దొరతనమువారినిగూడించి దారుణముగ తలచుట సహజముకాదా? ఆధారరహితమా?

బహుమతి ! బహుమతి !!

ఈ వెల 6-1-11 తేదిన మకాంటురోడ్డు సింజిలిన్ హోటలునుండి, మదరాసు సెంట్రల్ స్టేషనుకు నచ్చు మార్గముధ్యమున గోధుమవన్నెగల యొక తోలుసంచి పోయినది. అది 18 అం x 14 అం x 6 అం కొల్లుబుగలిగి, రెండుతాళములును, ఒకతోలు పిడిని గలిగియున్నది. ఇది కలకత్తాలో నెస్సెల్సు అందు ఆన్లస్టిన్ కంపెనీయను మిల్ కో కంపెనీ తాలూకు సి. షెట్టెన్ గౌరవారిది.

ఇది యెనరికియినను దొరకేనట్లయిన వాని, తంబులెట్టి విభాలో 8, 9 నెంబరు యింటియందున్న పై కంపెనీవారి మదరాసు డిపోలో బిక్కుగించి నెస్సెల్ అట్టివారిని ఏ ప్రశ్నముల ననుగకయే ఏబది రూపాయిలు బహుమతి యిచ్చి పంపుదురు.

క్రొత్తలిని అనుసరించి చేయబడినది. కామినియా ఆయిత్.

ఏ శ్రీలకు తమ వెంట్రుకలు నుండరముగా ఉంచుకోవలెనని, రాలిపోవుటమానవలె ననిన, బజారులో దొరకెను నూనెలను వాడకుండును ఎందుకనిన వెంట్రుకలు యేకారణము కల్ల రాలిపోవుచున్నవో అని తెలియనిమాదిరి తయారుచేయుచున్నారు. ఈసంగతి శ్రీలు ఆలోచించవలయును. ఈ కామినియానూ నే మూలకలసండి నూతన సంకోధనప్రకారము తయారుచేయబడియున్నది. ఈనూనె వెంట్రుకలను రాజ్య పురుగులను నశింపజేయును. దాని వలన వెంట్రుకలు నాలక లోగి మెరుగుమందును. ఈనూనె వెంట్రుకలను పట్టువలె నున్నచేసి మెదడును చల్లగానుండుచున్నది. ఈనూనె విద్యార్థులకు ఒక సగరూపమైయున్నది. ఊరునేర తెలియని యెటులంటి పల్లెటూరివానికిగూడ కామినియాతైలము తెలిసియేయున్నది దానిని తెలియనివాడొక్కడైన లేడు. అది వెంట్రుకలకు నిగనిగలాడునట్టి సహజమయిన నల్లనిమెటులకు కలిగించి దెన్నెనకు చువవట్టింది మెదటికి క్రొత్తసాంపుగూర్చి మిక్కిలి యింపయు నుపాసనమిక్కునుగా గలిగియుండును. ఇదిఅన్నిటికంటె ఎక్కువయగుటంబట్టి మెనూరునందు ఒక సంగారపతకమున, అలహాబాదు వస్తుప్రదర్శనమందు ఒకయోగ్యతా పతకయ నొసంగియున్నాడు. మతియు మేముకోరికయే నేలకొలది యోగ్యతా సాక్ష్యములు మాకు వచ్చుచున్నవి. కామినియాతైలముయొక్క గుణమును పరీక్షించుటకు అరణాస్థానపు

10వినయెడల ఒకసారికి ఉపయోగింపదగినంతమాత్రముగల ఒకబుడ్డి తైలము ఇనాముగా పంపబడును. వెల సీసా 1-కి రూ. 1.0-0 మూడుసీసాలకు రూ. 2.10-0 వి. పి. ఖర్చులు వేరు. ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ. మద్రాసునందు ప్రతిచిల్లగడుకాములలో దొరకును) డ్రగ్స్ అండ్ కెమిస్ట్రీ, నెం. 153 బామా మసీదు, బాంబాయి.

కావలెను

మృత్యుమైనట్టియు క్రొత్తమార్పులతో మౌనట్టియు న్యాపారము కొనసాగించుటకు ప్రధాన ఏకంబును, జిల్లా సిజెంటును, డివిజను ఏజెంటును కావలెను. వారికి నెలకు రూ. 20 లు మొదలు రూ. 50 లు వరకును జీతములు ఇయ్యబడును. వైగా అలవెప్పులుగూడ ఇయ్యబడును. పనిచేయు సమర్థతనకప్పగిర్తనము కలిగినట్లు పర్మిషికటు లుండవలెను. కొద్దిమందిమాత్రమే కావలెను. ఇష్ట మున్నవారు వెంటనే ఈదిగున చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

వి. యస్. రంగను,

ఇండియా ప్రావిడెంటు కంపెనీ,

81-వ. రేమిన్, తిరువల్లి క్విట్, చెన్న పట్టణము.

గ్యాలీన్ మోటారు పాతశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకు, వాటిని బాగుచేయ గలగు తరీఫీయు నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేమేభాగములు యేమేపనులచేయునో అని చెడి పోయివుడు స్వల్పముగావేయు రిపేరులను యాయంతముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా గూఢాంతరాలలో, యూరోపియన్ దొరవల్ల నేర్పించబడును. ఇది రెండు మాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటువారివద్దకుంచి లై సెన్సు యిప్పించి పంపబడును. యిందులకు ఫీను 40 రూపాయలు కట్టవలయును. కాక 16 తారీఖున క్లాసు ప్రారంభ మగును. మే నెల 15 క లేది లోగా దరఖాస్తులు పంపుతూ 10 రూపాయలు అడ్వాన్సు పంపువారికి మాత్రము ఒకవోటు దొరకగలదు. ఈ క్రింద నుదహరించువారికి వ్రాసికొనుడు.

గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

Galley & Co, 149, Broadway, Madras.

సర్వ జీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి. ఇది సంజీవికంటి ఒక వనమూలిక. ఇది మే మన పూర్వీకుల అతిరహస్యపు బేషధము. దీనిప్రభావము కనుగొన గలమున్న రాత్రి పనులపోవు సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్నినిమిషములలో దానిప్రభావము కనబడును. మూత్ర ద్వారములకు సంభవించెడి అనేక వ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజువంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి నరములకు పలుత్వమును, జీవాముకు బలమును కాలి నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములకు మొదలంట నాశము చేయుటలో సంజీవికంటిది. "సర్వజీవన్" ఇది శ్రీలు పురుషులు బాలురు వృద్ధులు అందరూ నుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల కృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్యవిధియు కలుగును. వెల టీకన్న 1-కి 2.0-0 పోటీజ ప్రత్యేకము.

ప్రాఫెసరు జి. యస్. నాయుడు, (1-5-15) కలియుగ భీమ. బంగోలు, గుంటూరు జిల్లా.

అమ్మ తాంజనము

నొప్పులకు పరమామృతము.

లోక ప్రఖ్యాతి మైన మందు.
ప్రతివారము వేలకువేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0-8-0 అజాలు మాత్రమే.

శిలనొప్పులు, వాయువు నొప్పులు, పార్శ్వభాగ నొప్పులు, కీళ్లనొప్పులు, పిత్తవాతము, వాపులు, గాయములు, పుండ్లు, దగ్గు వీని కన్నిటికి అమ్మతమువంటిది. నువాసనగలిగియుండును. చర్మముపైన రాచిన లోపలికి వ్యాపించి లోకలి నొప్పులు పంపింతు పోగలవు. దీనిని విదేశములలోగూడ వాడుచున్నారు. పంచభావచీటి చూచికోస మోసము గలగద. అమ్మతాంజనమునకు సాటివేరు లేదు.

అమ్మతాంజనము డిపో, 102, ఫ్రేంకోస్ట్రో, బొంబాయి లేక, 6, తంబుసెట్టివీధి, మదరాసు.

వనోపధి సారావరిల్లా

ఇది దేశమునందున్న శత్రువుగడ్డలను మరియు కలల చర్మకోగములను బాగుజేయును. కీళ్లనొప్పులు, పిత్తవాతము, వాపులు, రక్తవికారములను గలిగించు అన్ని కోగములను దీనికలవ జయముగను. ఇదిచర్మమునకు కాంతినిగలిగించును. వాడికంటె తలకు పట్టినిగలిగించును. శత్రువును కుద్రపజచి వృద్ధిచేయును. వీరివలన కఠిరమునకు బలము, ఆరోగ్యముకలుగును. ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరములో మెకవిధమైన మార్పు గనుపించును. రెండవ సీసాను వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును. సీసా వెల రూ. 1-4-0.

కుటుంబమునందు:—ఇది చుర్రువలనపూర్తిగా బాగుచేసి కోగమును కుదుర్చును. భారతమధువల్లి(తాగుటకు నుండు) వాగవల్లిచైలము వైపుతకు మందు. ఈరెండుకలిపి నెలరోజుకు సరిపోవుమందు 5-0-0. డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪ ఫనాస్వాడి, నం. ౨. బొంబాయి.

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2, Bombay.

తామరతైలము

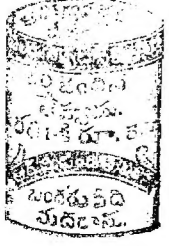
మా తామరతైలము బింబిడతైలము నాలుగు లక్షలకు కొని నాలుగు గ్రెట్ సాయలు రాచిరకెడల తామర నిర్మలముగను. చర్మమునకు మెడల మీద నానలవాలు తీసి తీసికొన వచ్చును.

అమ్మతాంజనము 6 తంబుసెట్టివీధి, మదరాసు.

సూర్యమనకు పూచీపడగలము

స్వచ్ఛమైన, సజాతీయమగు, తెల్ల ఖర్బూరు, మామిడికండ్లు, ప్రసిద్ధికెక్కిన మోలొచ్చియ్యములను "పూచీపడగలము" వాడవచ్చు. బాహ్య భారతదేశమునందు మంచివితనములు గాను. అన్ని రకములమొక్కలు సర్వయుగయుగమున, కేబులాగు ఉచితము. కావలసిన వారు:— SUPERINTENDENT, Oudh Seed Stores, Lucknow.

ఆరోగ్యవర్ధకజీవన్.

అరోగ్యవర్ధకము, బిట్టె 22 1/2 అజాలు భారతదేశమున, పశ్చిమ భారతదేశమున, ఉత్తర భారతదేశమున, దక్షిణ భారతదేశమున, మొత్తమున కలిగియుండు బలమును సాగుచేయును. ఇదిచర్మమునకు శుభ్రమును, ఆరోగ్యమును, 40 రూపాయలమున్నకు 5-0-0-0.

డి. బి. సావంత్ డిపో, కంకెరీ, మదరాసు.

శ్రీమదాంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము.

[వద్య కావ్యము.]

వ్యాసమహర్షి విరచితములగు పంచనెనిమిది పురాణములలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో ఏయేసమయముల నెట్టి పరిణామముల బొందినది? మనుజులనీతి మొదల నెట్లుండే? కలభేదములేకలిగి? ధర్మము లెప్పుడెట్లు మార్పు నొందె? ఆచారవ్యవహారము లెట్లుమాత్రం? ఈ మొదలగు విషయము లెన్నియో యిందు గుప్తముగ వివరింపబడియున్నవి. పరశురామచరిత్రము, సుగరచక్రవర్తి మొదలగువారి చరిత్రలు ఇందు జక్కగ వర్ణితములు. ఇక్కాలపువారు. బుద్ధిబలముచే ప్రపంచ నీతిగతులు ముందెట్లుండెనని యూహించి స్థిరపఱచిన విషయము లిందనేకములు వివరింపబడియున్నవి. గొప్పవారి గ్రంథమునై మంచుభిషాయము నిచ్చియున్నారు. తెలిమియు కలభము మంచితాగితములనై ముద్రింపబడి నిండు క్యాలికో బైండుచేయించబడియున్నది. 900 పుటలు వెల 4-0-0 అమ్మతైలము 5-0-0 కర్పలు వేతే. కలయువారి చిరునామా: వాయవ్యము. (4-12-14)

జనమంచి శేషాద్రిశర్మ,

తెలుగుపండితుడు, మ్యూనిసిపల్ మోహాలు, కడప.

ధరతే. దేశ హితము పోషిస్తే. ఉచితము! ఆయుర్వేదము. ఉచితము!!

ఆంగ్లేయవిషయములను ఆయుర్వేదపద్ధతులయందును మనకుగల అనుభవములకు సేకరింపబడిన వైద్యరహస్యభాగమైన వైద్యవిద్య

అను పుస్తకము కోవారక ధరగాని పోషిస్తేగని లేక ఉచితముగా పంపబడును:—రాజవైద్య నారాయణజీశేకరజీ 20 చివాబజార్, మద్రాసు.

జూని 1915. సిక్సెయము. గణము కలిగితిరును.

అన్ని విధములగు కుష్టవ్యాధులు, మూలకోకలు, మేహ విషములు, పుండ్లుమున్నగువి యన్నియును 4 వారములలోనే బెదిరిపోవును. వారమురోజులకు సరిపడుమందు కలరు 5-0-0 రెండురోజులకు సరిపడుమందు ఉచితముగ పోషిమిత్తము పంపబడును. కలయువారి కలుల వ్రాయవలెను.

డాక్టరు ఉమాకాంత్ హజారి, బుద్ధుస్సెన, పుట్టు, 164/1 మాణిక్టోలాస్ట్రీటు, (బీదనుస్క్వేరు) కలకత్తా.

Dr. Umakanta Hazari Blood Specialist 164-1 Manicktola Street, (Beadon Square) CALCUTTA

శుక్లనష్ణము

గుణమీయనిదో

సొమ్ము తిరుగ నియబడును.

100 మాత్రలు గల సీసా రూ. 2-0-0.

బోస్టుఖర్చులు వగయిరా ప్రత్యేకము.

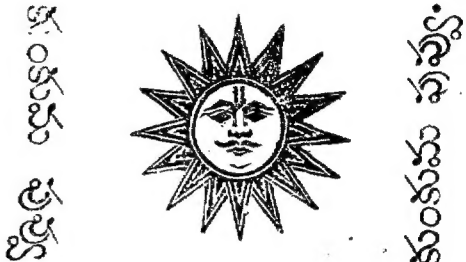
వచ్చుకమయిన మందులు యింకను కలవు.

కేట్లాగు ఉచితముగ పంపబడును.

టవర్ అండ్ కో.,

(1-12-14) ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావద్ద దొరకును. కొనువారు సూర్యమాయును గమనింపుడు. కరస్పాండ్లె మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ, 21, హమ్మంపేడి, బొంబాయి.

వర్తకులకు కల్పతరువు.

వాణిజ్యసూచికలు.

వాణిజ్యసూచికలు, అన్ని దేశములలోను, అన్ని భాషలలోను యున్నవిగాని ఆంధ్రదేశమునకు నూతనము. ఇది వాణిజ్యవనమునకు సోపానములు. ఇది లేనిదే వాణిజ్యము అభివృద్ధి కానేరదు. ఇదిలేనిదేము వాగరకదేశమున చెప్పుటకు వీలులేదు. వీనిచే ప్రతివర్తకుడు, ప్రతివస్తు నిర్మాత ఒకరి కొకరిని, పట్టణములందును పల్లెలందును వస్తువులను కొని జనసామాన్యమునకును సంబంధము కలుగును. ఇది దేశమందన్ని వాణిజ్యకార్యాలయములలో నుండును గాన ప్రకటన ద్వారయొక్కయు, వ్యవహారముల నిండు నమోదుచేయించు కొనిన వర్తకులయొక్కయు వ్యాపారము లోకమందరికి తెలియగలదు. మీరు చేయు వ్యవహారము జగముంతయు ప్రాకి అభివృద్ధి కావలయునన్న మీపేరు నిండు నమోదుచేయించు కొనక తప్పదు. మీరేవ్యవహారమును చేయుటలేదా? చేయుచున్నచో మీవ్యవహారము జగముంతయు వ్యాపించి అభివృద్ధి కావలయునా? అట్లయినచో యీసూచికయే ఆకొరికటముఖ్యసాధనము. గాన మీవ్యవహారమును వానియందు నమోదుచేయించుకొనడు. మేము రెండుసూచికలు ప్రచురించబోవుచున్నాము.

i. ఇంగ్లీషున ఆంధ్రదేశముందుగల వర్తకులు, వస్తు నిర్మాతలు, ఏకంట్లు వగయిరానూడిక ఇదిఅన్ని దేశములవర్తక కార్యాలయములకు బంపబడును.

ii. నిఖిలదేశ అనగా ఆంధ్రదేశ, సర్వేంద్రియా, యింగ్లండు, అమెరికా, జపాను, ప్రాన్సు మొదలు గాగల పరిశ్రామికదేశములయందు దేశస్తువు యేకర్యాగారములయందు నిర్మించబడుచున్నచో వాటిసూచిక. మనఆంధ్రదేశముందు ప్రతివారికి తెలియుటకై తెలుగున ప్రకటించబడును.

ప్రకటన చార్జీలు—నైజా 1/2 క్రాను. పూర్తిపేజి రూ. 12. 1/2 పేజి రూ. 7. 1/4 పేజి రూ. 4. 1/8 పేజి రూ. 2 మాత్రమే. వ్యవహారము చిరునామాలు నమోదుచేయుటకు 12 అకౌలు మాత్రమే. ఈచార్జీలు రెండింటికీ ప్రత్యేకము. 2వ నెంబరు సూచిక అనగా తెలుగుపుస్తకము గుమారు చేయిపేజీలందును. వెల అందరికిని సులభముగనుండుటకై రూ. 5 మాత్రమే. మేము ఎందరికి కావలయునో అన్ని ప్రతులుమాత్రమే వేయదలచుకొన్నాము గాన పుస్తకములు గావలసినవారు వారిఆర్డరు రిజిస్టరుచేయించుకొనిన మంచిది. లేనిచో స్పష్టముగ దొరకవు. మందు ఖరీదు బంపువారికి పుస్తకముఖరీదు రూ. 3 మాత్రమే. ఆర్డరు ప్రకటనలు వగయిరాలు గ్రహించుట కొద్దిరోజులలో చాలించడమవును. యీసూచికయే శేపు మీరు మరచిపోవచ్చును గాన యీరోజుననే వ్రాసిన మేటకలుగలదు. త్వరపడుడు. చిరునామా:— ఆంధ్ర నిట్టింగ్ కంపెనీ, గుంటూరు.